

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 25.— Din
za inozemstvo 40.—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 4 in 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Harvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošt. čerkov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 15. januarja.

Politikujoča duhovščina v Sloveniji je poražila zadnje nedelje, da je po cerkva priredila politične shode proti neklerikalnemu časopisu. Pod pretrgo, da se je treba boriti proti "brezverskemu" časopisu in tisku, so prižnice in spovednice postale promandali lokali za politično časopisje SLS.

Tudi izven cerkva je politikujoča duhovščina zastavila ves svoj vpliv, da zatre svobodni tisk ter odvrne slovensko ljudstvo od čitanja zlasti onih časopisov, katerih vsebina je posvečena misli državnega in narodnega edinstva. Posledno nestrpnost je navajal na svobodni tisk ljubljanski škof dr. Jeglič v svojem tedniku "Domoljub", kjer se je vzbujala v dosedaj klerikalnih političnih ciljev najhujša verska nestrpnost in zaslepljenost. Tako je n. pr. "Domoljub" v eni zadnjih svojih števk z ozirom na član 1384 in člen 1394, cerkvenega zakonika svoje stališče do "svobodne besede" opredelil takole: "Prepovedano je slabe (t. j. neklerikalne) knjige, časnike in snise brez posebnega dovoljenja izlajati, brati, hraniti, prodajati, prevažati in druge jezike ali jih kakorkoli izročati drugim." "Proti prvi božji zapovedi groši, če naroča, bereš in razširjaš veri (pravilno: SLS) sovražne knjige, časnike in snise." "Zato poslušaj Božjo modrost in vrzi iz svoje hiše vse veri in pravosti škodljiv strup, če nočeš, da se v tase dušna kuga!"

Tako škofov tednik "Domoljub", o čigar nastavitvi sedaj pretaka krokodilove solze škofov dnevniki in se zgraža, da je oblast pogazila "svobodno besedo". Stara stvar je, da zahteva politikujoča hierarhija za sebe v državi vedno izjemno stališče. Kar sme ona na podlagi cerkvenih zakonov uničevati, zabranjevati in obsojati, tega meni politikujoča duhovščina, da posvetna oblast po državnih zakonih ne bi smela. Ljubljanski škof sme avtoritativno in brez možnosti za pritožbo proti njegovemu ukazu deklarirati kar koli se mu ljubi za "brezversko" ali "protiversko" ali pa za "slabo" in "nemoralno". Vlada pa, tako meni ljubljanski škof, nima pravice izbruhov njegove polivane in posurovele duhovščine presojati in obsojati po jasnih doležitih obstojećih zakonih. Leži pač v stremiljenju klerikalizma, da bi se tudi še v današnjih časih vpeljala dvojna pravica: ena, ki bi jo razglašali državni organi za lajke, druga pa, ki bi jo delil klerikalizem za klerike.

Ni dvoma, da so v razmerju med cerkveno hierarhijo in državo pri nas neizbravne razmere. Bojeviti škofje hočejo biti v Jugoslaviji vladarji države in državi. Le tako si je tudi mogoče tolmačiti, da piše, izlaja in propagira vodilna duhovščina, ki nastopa istočasno kot cerkveni glavari in istočasno kot šef politične stranke klera, časopisje, ki kruto greši proti državnim zakonom ter z zlorabo tiskovne svobode izpodkopa temelje državnega in narodnega edinstva.

Škofovi listi sistematično netijo versko nestrpnost, zlasti pa je to delo "Domoljuba", ki je ves čas obstoja naše države vzbujal verske strasti samo, da se ljudstvo ni moglo pomiriti. Vse, kar ni stalo v vrstah SLS, je "Domoljub" razglašal za "brezversko" in to je treba uničiti in iztrebiti.

"Slovenec" piše, da je "Domoljub" delal za resnični bratski sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci, v resnici pa je bil nastranjenosti hujšak proti Srbom, ker vé, da v slovenskem ljudstvu še ni popolnoma zatrti oni zloglasni in nesrečni instinkt, ki so ga s tako zločinsko brezvestnostjo izvajali in vzdrževali klerikalci pod Avstrijo in v prvi vrsti naš "Domoljub". Da bi vzbudil aktivno mržnjo proti Srbom, je nisal "Domoljub" v vsaki svoji številki, da so vsi oni, ki zastopajo načelo narodnega edinstva, eliberalni škarijoti, ki so prodali Slovenijo in njene milijarde srbskim državnim tatovom. Niso bili to posamezni slučaji takega hujšanja. V eni sami številki "Domoljuba" jih je bilo po več sto. In "Domoljub" je dobro vedel, da širši mržnjo proti Srbom znači širiti mržnjo proti Hrvatom ali Slovincem tudi širiti mržnjo proti Jugoslaviji. Pa baš to je bil njegov pravi namen, katerega civilno označuje kot "delo za bratski sporazum"!

Da bi slovensko ljudstvo ne imelo nobenega zaupanja v svojo novo državo, njeno stabilnost in lepšo bodočnost, je "Domoljub" priloževal najbolj brezvestne laži, katerih vseh končni namen je bil izpodkopati temelje same države. V vsaki svoji številki, na vsaki njeni strani, v vsaki koloni, skoraj v vsaki notici je pisal o ministrih ter drugih predstavljajih države, kakor da so sami "morilci", "državni tatovi", ki drugzega ne delajo kot

Boljševiška prisega za Radića

BOLJŠEVICI POŠILJAJO PRIČE V ZAGREB, KI NAJ POSVEDOČIJO RADIĆEVO NEDOLŽNOST! — VAŽNE IZJAVE MINISTRA MAKSIMOVICA.

Moskva, 15. januarja, r. Uradna brzojavna agentura poroča: Vodstvo treje kmečke internacionale v Moskvi je poslalo nujno brzojavko kraljevemu sodnemu stolu v Zagreb, naj na vsak način zasliši v procesu zoper Stjepana Radića in tovariše predsednika kmečke internacionale Dombala.

Praga, 15. januarja, r. Kakor poročajo iz Moskve, je predsednik kmečke internacionale Dombal danes odpotoval v Zagreb, da se ponudi za pričjo v sodni razpravi zoper Stjepana Radića in tovariše.

Beograd, 15. januarja, p. Moskovske vesti, da so se boljševiki odločili pričati za "nedolžnost" Stjepana Radića še niso potrdile. Ako so resnične, potem le dokazujejo solidarnost boljševizma z Radićem. Kakor pri nas nikdo ne dvomi, da je na primer tako zvana Kmečka zveza organizacija SLS, tako je vsakemu poznavecu boljševiške taktike v Evropi znano, da je "Kmečka internacionala" le druga forma boljševiške internacionale, s katere pomočjo si una komunisti pridobiti zaveznikov in pomoči za svoje prevratne cilje tudi med širokimi kmečimi masami, zlasti v agrarnih državah Evrope. Kmet, ki odločno odklanja diktaturo proletariata v njegovi vidni v III komunistični internacionali izraženi formi, naj bi poim kmečke internacionale, ki je navidez seliška organizacija postal slepo orodje boljševizma. To v več ali manj prikriti obliki priznavajo tudi službeni organi boljševizma. Dejstvo je tudi, da v boljševiški Rusiji ni dovoljena nobena politična ali stanovska organizacija, ki ni brezpozorno podrejena boljševičkim voditeljem in njihovim ciljem. Ze sam fakt, da so boljševiki ustanovili in vodili kmečke internacionale, dokazuje, da gre tu le za vprašanje boljševiške taktike. Resnica je nadalje, da je med vsemi evropskimi demokratičnimi državami edino le Jugoslavija preko HRSS, v tej kmečiji internacionali. Tudi po drugih državah Evrope so jake kmečke organizacije, a njih ena ni pristojna moskovski zvezi, kar je nad vse znano.

Naravno je, da se boljševiki silno interesirajo za usodo svojega glavnega zaveznika na Balkanu Radića in da so pripravljeni posvedočiti, če bi kaj zaleglo, celo to, da je Radić pridobil nje za svojo večansko kmečko republiko in ne oni nje-

ga kot pomagača svojih prevratnih načrtov. Boljševiki polgajo največjo važnost na ohranjanje Radića in HRSS, ker vidijo v razdiralnem delu radićevščine eno glavnih sredstev za porušenje protiboljševiškega odpora na Balkanu. Odkoder bi hoteli voditi novo komunistično ofenzivo proti Evropi.

Moskovske depeše kompromitirajo Radića bolj nego marsikateri drugi dokaz njegove krivde. One so naravnost manifestacija popolne solidarnosti komunistične internacionale s politiko voditelja HRSS, in njegovih tovarišev.

Beograd, 15. januarja, p. Po konferenci z zunanjim ministrom dr. Niničević je podal minister za notranje posle Maksimović novinarjem značilno in važno izjavo. Na vprašanje, kaj je z dokumenti, ki obremenjujejo Radića, je izjavil minister:

Radićeva poročila, ki ga je poslal Moskvi, so nahaia v originalu v rokah vlade in je oni famozni dokument, ki ga je imel Radić pri aretaciji v svojem žepu. V tej listini se nahaja med drugim tudi Radićeva trditve, da je dala vlada zapreti v Makedoniji 20 tisoč ljudi in da so jih oheali v dimnike. Ta dokument obsega 41 strani, pisanih s strojem. Radić je poročilo lastnoručno na par krah popravil. Spis ima dva Radićeva podpisa, enega v cirilici in drugega v latinici. V tem poročilu se sklicuje Radić na korespondenco, ki jo je imel z nekaterimi inozemskimi publicisti. V njem govori jasno o svojih zvezah z inozemstvom. Kar se je nalo pri Radiću in v arhivih HRSS, se popolnoma strinja z vsebino omenjenega dokumenta. Spis je tako kompromitirajoče vsebne, da Radić ni mogel hujše samega sebe obdolžiti.

Sedaj zaslišuje Radića preiskovalni sodnik, ki ima ogromno materiala. Trenutno pa se vesel svoje razsodnosti ne more tako hitro urediti. Jasno je, da se roventenja proti državi, ki je trajalo več let, ne da v svoj celoti popolnoma ugotoviti v esih svojih podrobnostih v par dneh. Kar se je že doslej pregledalo, zadostuje, da se Radić naravnost drakoniki kaznuje. Vank od zaplenjenih dokumentov je avtentičen. In ko pride pred sodišče, bo izpodbil vsako pričevanje v prilog Radića in popolnoma upravičil postopanje vlade.

Pred odločitvijo banskega stola

PORAZNA KRITIKA OBUSTAVITVENEGA SKLEPA ZAGREBSKEGA SOD-BENEGA STOLA V ZADEVI DRIA MAČKA IN TOV.

r. Zagreb, 15. januarja. Državni pravdnik dr. Žilić je včeraj popolnoma predložil sodbenemu stolu pritožbo proti znaneemu sklepu senata o ukinitvi preiskave proti dr. Mačku in tovarišem. Sodbeni stol je pritožbo z vsemi priložbami že predložil banskemu stolu v reševanje.

Dr. Žilićeva pritožba je porazna kritika senatovega sklepa. Predvsem ugotavlja, da pravdnik vsa protislovja in protislovnosti: senat je brez ugotovitve o določitih momentov in na osnovi nepopolno donesane stanja stvaril zlonilno izvrhne preiskave, katere cilj je razno, da določene jasno stanje dejstev v pogledu materialne istine. Senat neupravičeno razsodbi, preden je ugotovil dejanski stan. Državni pravdnik nato iz samega preiskovalnega spisa navaia obtožbeni material, ker le sodišče to samo propustilo in enostransko uvaževalo samo one momente, ki jih smatra v prilog obrambi.

Dovolj unevičen je sum — tako ne vrata državnih pravdniki — da je vseh ne ter obdolžencev odobrilo kaznivno delovanje Stjepana Radića v Moskvi, in sicer kot pristajač HRSS kot narodni poslanec in kot čani vodstva HRSS. Sodišče uvažuje enostransko trditve petorice, da seliška in komunistična internacionala nista istovetni, četudi naložene službene boljševiške publikacije dokazujejo nasprotno. Državni pravdnik je pritožbi priložil m. dr. revizijo "Seliška internacionala", ki je povodom prvega mednarodnega kongresa S. I. navedla, da bo "naša lepašna nagrada za rusko seliško pomenil oni moment, ko bo spoznanje nujnosti sovietske boljševiške revolucije obšlo vse delovne narode Azije, Evrope in

"opajo državne blaginje" ter izmognavajo "nubog slovensko ljudstvo".

Karkoli se je dogodilo v naši notranji ali zunanji politiki, je "Domoljub" obrnil tako, da je bilo direktno ali indirektno naprejeno proti državi kot celoti. Vsaka številka "Domoljuba" je bila zase dokument najogabnejše gonje katoliške politikujoče duhovščine proti vitalnim interesom Jugoslavije. Ako država ni hotela, da se dobro slovensko ljudstvo po brezvestnejih se naprej zastruplja in okužuje, je morala poseči po samoohranbi ter po zakonski zaščiti.

Prijateljska francoska intervencija pri Davidovčcu

POSET FRANCOSEGA POSLANIKA GRENARDA PRI SRBSKEM POLITIKU.

Beograd, 15. januarja, p. Današnji dan je potekel brez večjih političnih dogodkov. Ljuba Davidović je posetil predsednika Narodne skupščine Jovanovića in je protestiral pri njem, ker je bilo v Vo-vodini prepovedanih nekaj shodov nemške stranke. V tej stvari je interveniral Davidović tudi pri notranjem ministru Maksimoviću.

Današnja "Pravda" piše o "velikem uspehu", ki ga ima beležiti Ljuba Davidović. Posetil ga je namreč francoski poslanik Grenard. Stvar je pa povsem drugačna nego namiguje "Pravda". Vaš dopisnik je izvedel iz krogov, ki stoje blizu francoskega poslanstva, da je z. Grenard res kot star znanec privatno posetil g. Davidovića, za katerega pa je ta obisk bil zelo neprijeten. Poslanik Grenard je namreč predočeval g. Davidoviću, da ni-

kakor ni prav, da se zavzema za boljševiške agente, kot je n. pr. Stjepan Radić. Rekel je, da Francozi z obžalovanjem gledajo kako je postal g. Davidović, ki je bil večkrat ministrski predsednik, zaščitnik boljševiškega agenta. Da paralizira vse neprijetne komentarje je g. Davidović zaprosil nekatere novinarje, naj to vest demantirajo, čes, da g. Grenard sploh ni bil pri njem. V tej stvari je prišel tudi Davidovičev pristaš dr. Šumenković v zunanje ministrstvo.

Za jutri dopoldne je sklicana seja glavnega odbora radikalne stranke. Danes popoldne sta imeli radikalna in samostojna demokratska stranka man še konference. Ministrski predsednik Pašić se je posvetoval z ministrom Krsto Miletićem, dr. Niničević pa z Božo Maksimovićem.

Dr. Luther imenovan za kancelarja

POSREČILO SE MU JE SESTAVITI VLADO MEŠČANSKEGA BLOKA - PRVVLADUJOČ VPLIV NACIJONALCEV.

Berlin, 15. januarja, d. Pogajanja dr. Luthra za sestavo vlade so se zavlekla, tako da Luther še sinoči ni mogel dobiti oficijelnega mandata. Danes dopoldne in v prvih popoldanskih urah so se razgovori nadaljevali in dozoreli tako daleč, da se je ob 16. uri podal dr. Luther k državnemu predsedniku Ebertu in mu javil, da je pripravil vse potrebno za sestavo koalicijske vlade. Državni predsednik je na podlagi tega referata imenoval dr. Luthra za državnega kancelarja in mu oficijelno poveril nalogo, da sestavi vlado.

Ako ne pride še v zadnjem hipu še do kake spremembe, bodo v novi vladi zastopani: centrum, ljudska stranka, nacionalci in bavarska ljudska stranka. Vlada bo torej predstavljala meščanski blok, ki so si ga desničarske stranke toliko želele. Socialisti in demokrati bodo proti njej v ostri opoziciji. Nacionalci bodo imeli v novem kabinetu tri zastopnike, centrum dva, ostali stranki po enega. Vrhu tega ostane v njem tudi obrambni mini-

ster dr. Gessler. V parlamentu bo imela nova vlada sicer večino, vendar pa ne dovolj krepko, da bi mogla izvesti kake važnejše načrte. Najbolj jo bo slabilo to, da sama v sebi ne bo homogena, ker je šel del centra, ki ga vodi bivši kancelar Wirth le proti svoji volji v koalicijo, desnemu krilu nacionalcev pa je Luthrova kombinacija še vse premalo monarhistična. Zato veliko berlinsko časopisje novi vladi ne napoveduje baš dolgega življenja.

Berlin, 15. januarja, v. Kakor poročajo berlinski listi, bo nova vlada sestavljena sledeče:

Kancelar dr. Luther;
zunanje zadeve dr. Stresemann;
notranje zadeve posl. dr. Scheele;
finance dr. Saemisch;
gospodarstvo Neuhaus;
javna dela Brauns;
justica Schollen;
obramba dr. Gessler.

Bilanca pariške konference

NAJVAŽNEJSI REZULTAT JE AMERIŠKA UDELEŽBA PRI NEMŠKIH REPARACIJSKIH PLAČILIH.

Pariz, 15. januarja, z. V tukajšnjih političnih krogih so zelo zadovoljni z izidom in z rezultati konference zaveznikih finančnih ministrov. Največjega pomena je, da bo po sklepih konference odsej tudi Amerika direktno interesirana na nemških reparacijskih plačilih, od katerih gre njej v prid 25 odstotka. Stališče Amerike do Nemčije bo vsled tega bistveno drugačno kakor doslej, ko Amerika ni bila direktno soudeležena pri reparacijah.

Dalje pa se nadejajo francoski krogi, da se bo v zvezi z ameriško udeležbo

na reparacijah prej ali slej ugodno rešilo tudi vprašanje vojnih dolgov, ker bo Amerika gotovo pristala na to, da vpiše vnote, ki jih bo dobila od Nemčije, v dobro svojim evropskim dolžnikom.

Važno v tem pogledu je dejstvo, da se je pariških posvetovanj osebno udeleževal ameriški londonski veleposlanik Kellogg, ki je imenovan za bodočega voditelja ameriške zunanje politike. Saj je gotovo, da na tem mestu ne bo mogel poljiti onega, kar je v Parizu sam ponagal ustvariti.

Atentat v Sofiji

Sofija, 15. januarja, p. Načelnik kazenskega ošeka v oddelku za javno varnost, Stefanov je bil ustreljen na ulici. Morilci, ki so doslej neznani, so pobegnili.

Nova zveza z zapadom

Beograd, 15. januarja, p. Belgija je napravila pri udeležbenih državah in tako tudi pri naši vidi korake, naj bi se vzpostavila predvojna direktna zveza med Oslodom in Carigradom preko Dunaja, Budimpešte in Beograda, potom orientnega ekspresnega vlaka, s čemer bi bila pol precej skrajšana. Danes znaša vožnja iz Osloda v Beograd s simptomskim orientnim ekspresnim vlakom preko Milana in Trsta 52 ur. V mislu konvencije iz leta 1921, mora iti zveza z brzimi vlaki samo po tej progi. V naši državi je ta predlog iz Belgije sprejet simpatično, ker dobi Beograd na ta način dve direktni zvezi z zapadom. Trgovinski minister, v čigar področje spada to vprašanje, bo na eni prihodnjih sej poročal o tem ministrskem svetu.

Anglija in Rusija

London, 15. januarja, z. Listi naglašajo, da tudi v slučaju, ako se po povratku Rakovskega v London obnovi pogajanja med Anglijo in sovietsko vlado, nikakor ni pričakovati, da bi Anglija dovolila Rusiji kako posojilo. Stališče konservativcev napram vprašanju garancije posojila Rusiji je namreč slejko prej odločno odklanjajoče.

POGAJANJA Z MADZARSKO.

Beograd, 15. januarja, r. Popoldne se je vršila prva plenarna seja, naše in madzarske delegacije, ki je imela pregledati snov za sklenitev trgovinske pogodbe med obema državama.

Politične posledice tržaškega konkurza

Trst, 15. januarja, a. Konkurs "Banco Adriatico" je imel danes prvo moralno posledico v tem, da je odgovdnik dr. Domper, ki zastopa Feilerjevo skupino bivših upravnih svetnikov banke, odložil mesto svetovalstva in obenem tudi mesto finančnega referenta v mestnem občinskem svetu. Svoj odstop utemeljuje s tem, da on kot zastopnik Feilerjeve skupine nikakor ne more ostati na svojem mestu, ker je v zadevi soudeležen tudi mestni župan senator Pitacco.

SEJA FINANČNEGA ODBORA.

Beograd, 15. januarja, p. Seja finančnega odbora je določena za 21. t. m. Jutri se povrne iz Pariza finančni minister dr. Stojadinović.

Borza

15. januarja:

CURIH: Beograd 8.50, New-York 519.30
London 24.865, Pariz 27.83, Milan 21.40,
Praga 15.575, Budimpešta 0.007170, Bukarešta 2.65, Sofija 3.75, Dunaj 0.007310.

TRST: Beograd 39.40 do 39.80, Dunaj 0.00840 do 0.00850, London 117.35 do 117.65
New-York 24.375 do 24.575, Curih 470 do 474, dinarji 30.90 do 30.70, 20 zlatih frankov 92.50 do 94. — Funt Sterling je po zaključku oficijelne borze skočil na 120

DUNAJ: Beograd 1145 do 1140, Budimpešta 98.05 do 98.85, Bukarešta 867 do 869, Milan 2904 do 2910, New-York 70.955 do 71.185, Praga 2129 do 2139, Curih 13.675 do 13.725, dinarji 1137 do 1143, lire 2870 do 2890.

PRAGA: Beograd 55, Dunaj 4.71, Rim 130.75, London 102.30, Curih 655.25.

BERLIN: Beograd 6.835, Milan 17.19, Praga 12.50, Pariz 22.50, Curih 80.82.

Preprečeno klerikalno izdajstvo

KAKO SO KLERIKALCI HOTELI NEMCEM IN NEMŠKUTARJEM VRNITI NJIHOVO CELJSKO TRUTZBURG.

V bivši Avstriji so klerikalci sistematično kupčevali s slovenskimi narodnimi interesi, kadar je to njihovi stranki kazalo. Nič jim ni bilo sveto. Prodajali so nemškemu Dunaju svojo univerzo, slovenske šole, slovensko uradništvo, slovenske postojanke. Narodno izdajstvo je bilo takrat pri klerikalcih na dnevnem redu. Ni čuda, da smo izgubili Koroško, da se je ta dežela pred vojno v roku 20 let popolnoma ponemčila, ni čuda, da je prišlo vsako leto veliko število slovenskih krajev v nemške roke. Se 10 let pa bi bila vsa Stajerska, tako kakor Koroška, za Slovence izgubljena. Saj so bili klerikalci vsega mogočnega na Kranjskem in Stajerskem.

Tako je bilo pod Avstrijo!

A tudi v Jugoslaviji so klerikalci ostali isti kakor nekdanj. Tudi sedaj so pripravljali izdajstvo narodno stvar, da le ima njih stranka kak profita od tega. Le kratko časa so bili na vladi — komaj tri mesece — pa so si nakopali na svojo umazano glavo grde izdajalske grehe.

Naši narodni Celjani so se pet let trudili, da bi končno izpodrinili Nemce iz njihove nekdajne pangermanske trdnjave »Deutsches Haus«. S slovenskimi žulji so Nemci, ko so pred vojno vhiteli germanizacijo, ki bi nad nami zgradili v Celju na najlepšem prostoru palačo, da bi od tod širili germanizacijo po Sloveniji, pretnjami in drugimi nasilnimi sredstvi, odvajalo lastnemu narodu ter ponemčevalo.

Naravno je bilo, da so po prevratu zavodni Slovenci obračunali z nemškimi nasilniki ter prevzeli »Deutsches Haus« v lastno oskrbo, da se bo od tod širila slovenska kultura.

Iz tega nacionalnega interesa je demokratska vlada že leta 1919. razpustila nemško društvo »Deutsches Haus« in sodnija je postavila hišo pod slovenskega kuratorja. Še predno pa se je moglo to izvesti, je nemško društvo na tistem »prodalo« to hišo dvanajststoričnim nezagrizenim celjskim Nemcem za neznatno vsoto. Od sodnije postavljeni kurator je seveda to pogodbo izpodbijal ter je pravdo dobil v vseh treh instancah. V tretji instanci v Zagrebu je bila zadeva že le letos poleti končana. Med tem se je tudi ustanovilo v Celju slovensko narodno društvo »Celjski dom«, ki bi imelo prevzeti nemško hišo. Cela zadeva je bila v najboljšem teku, ko je koncem meseca julija

pretečenega leta odstopila demokratsko-radikalna vlada, tik pred definitivno izročitvijo bivše »Trutzburg« v slovenske roke.

Takoj pa, ko so prišli pretečenega avgusta klerikalci na vlado, so začeli Nemci dvigati glave. V Celju so pripovedovali, kdor jih je hotel poslušati, da jim je dr. Korošec obljubil pomoč, da dobijo »Deutsches Haus«, ter da jih razsodba najvišjega sodišča nič ne briga. »Klerikalci bodo že napravili« tako so se Nemci hvalili.

Nemški poslanec Schauer je šel v Beograd in glej! Kakor strela iz jasnega je zadela naše celjske narodne kroge vesti, da je klerikalna vlada telegrafirala narodna slovenskemu kuratorju in njegovemu zastopniku, da ne smeja v stvari »Deutsches Haus« ničesar več ukiniti, torej da ga ne sme izročiti Slovincem. S tem je poslanec Schauer dosegel prvi uspeh, kateremu je imel takoj slediti drugi. Dr. Korošec je v bratskem objemu z Nemcem Schauerjem pripravil pot, da pridejo Nemci zopet v posest svojega znamenitega germanskega taborišča. Da bo mogel poslanec Schauer spretno voditi borbo proti nacionalizaciji nemške hiše, je klerikalna vlada odredila, da se morajo takoj odpustiti vsi akti v Beogradu v ministristvo pravde, da bodo Nemci Schauerju na razpolago. Akti so prišli v Beograd. Schauer je prezirljivo hodil po ulicah čes: »Jetzt werden wir den Windischen schon zeigen.« Tako se je zgodilo, da je 5 let po osvoboditvi dr. Korošec zopet izročil Nemcem bič proti Slovincem našega dednega sovražnika so klerikalci zopet pripeljali v deželo. Ravno tiste dni je pisal »Slovenec« o narodnem izdajstvu demokratov.

Ze smo se bali, da bo klerikalna perfidija uspela, kar bi se tudi gotovo zgodilo, da niso narodnozavedni uradniki zadrževali nakane klerikalcev od padca njihovega režima. Za en glas Nemca Schauerja so bili klerikalci pripravljali izdati velik narodni interes.

To mizerno klerikalno kupčijo pa je končno onemogočil padec klerikalne vlade v pretečeni jeseni. Prišla je vlada Narodnega bloka. Schauer je izginil iz Beograda ter je demokratski minister dr. Lukinč vrnil akte z naročilom, da se ima takoj izvesti sodba najvišjega sodišča. Tako se je tudi zgodilo. Nameravano klerikalno izdajstvo je ostalo neizvršeno.

In ta stranka se predstavlja kot zastopnica slovenskih interesov!

sodelovanja na zgradbi države. Zavoda naj se tudi, da bo le malo kalinov vjet na svojo zgažarske limanice, ker se ljudje sili pustolovskih politikov, katerih vse politično delovanje obstoji le v lovu za mandatom.

Škoda je le, da opravljajo ti zgažarji pomožno delo za klerikalce. Z ozirom na to, da se s klerikalci sestajajo in z njimi kujejo grde naklepe proti nacionalni fronti, je več kot verjetno, da so od klerikalcev najeti, če že ne plačani in podkupljeni. Da niso te naše slutnje le slutnje, najbolje dokazuje »Slovenec«, ki je sedaj postal glasilo za vse zgažarje. »Slovenec« se nobene reči nikdar ni priporočal in hvalil, razven to, kar ni bilo nič vredno ali pa to, kar je bilo za klerikalce koristno.

Konflikt med Poljsko in Gdanskom

Nedvomno je, da je pariška mirovna konferenca storila Poljski veliko krivico s tem, da jej ni pridelala mesta in pristanišča v Gdansk (nemško Danzig), daš je to mesto najprirodnejše pristanišče Poljske in prirodni zaključek Vislinga porečja; saj leži ob Visli, veliki plojni reki, ki spaja in veže razne dele črne poljske države. Osnova se je marveč Gdansk kot posebna samostojna država, daš so v njej rezervirane za Poljsko znatne pravice.

Gdansk ima kot državljan 356.740 prebivalcev, mesto samo pa šteje 195 tisoč ljudi, ostalo odpada na okolico, v kateri sta večji mesti Zoppot z 19.000 in Oliva z 12.000 prebivalcev in še nekaj neznatnejših.

Versailleska mirovna pogodba prisilja Poljski več pravice v Gdansk: Poljska zastopa Gdansk v inozemstvu in ščiti njegove državljane v tujini. Poljski se garantira uporaba vodnih cest, pristanišč in pristaniških skladov, kar jej je potrebno za uvoz in izvoz — po drobnosti se dogovorijo med obema državama, v slučajih spora razsodja komisar Zveze narodov, ki stoji v mestu. Dalje upravlja Poljska Vislo, železnice (izvzemlj mestne), pošto, telefon in telegraf.

Poljska prava tedaj niso neznatna v Gdansk, vendar Poljske teži, da pristanišče ni popolnoma njihovo, ker imajo tudi čisto opraviti z naganjanjem prebivalstva samega. Zato se je pojavila že zgodaj po osvoboditvi težnja, zgraditi si lastno pristanišče v Gdanku, ne daleč od Gdanska in na ta način udariti oholo nemško mesto.

Zadnje dni pa je nastal večji spor v Gdansk med poljskimi oblastmi in prebivalstvom, posredno pa tudi mestnim senatom. Poljska je otvorila v mestu svoje poštne urade in razpostavila poštne nabiralnice s poljskimi napisi. To pa je oholo nemško publiko spravilo pokonen, osobito ker so vsenemški kričarji stalno na delu, da čim bolj poostrojijo razmerje med Poljski in Nemci. Nemci so ponovno dne 5. januarja napadli poljske poštne naprave, razbili poštne nabiralnice ter izpraskali poljske napise.

Ta akt je povzročil seveda veliko ogorčenje med Poljski. Poljsko časopisje je napadlo Nemce, osobito ko so se izrekli v sledečih nočeh ponovili, ne da bi bile lokalne oblasti intervenirale primerno. Zastopnik Poljske je protestiral pri senatu v Gdansk, toda senat se je postavil na stran izrodnikov ter je osvojil pravo Poljske do imenovanih poštneupravnih odredov. Polemika se nadaljuje in poljske časopise proti a protidržavni ter se sklene na dolobne versailleskega mirovnega sklena in na dolobne posebne pogodbe, sklenjene 24. oktobra 1921 med Poljsko in Gdanskim, kjer je postavljen člen, da sme Poljska ustanoviti pošto v Gdansk.

MI, ki imamo tudi diplomatske pogodbe, po katerih nam je zagotovljena gospodarska uporaba pristanišč Roka in Soluna, prav lahko razumemo, kako prijetno se je prepirati za razne pogodbe v lukah, nabačajojih se v tui oblasti. Izkazalo se bo prei ali slej, da so alihi aranžmaji neopraktični in da jih je treba nadomestiti z nečem bolj šim.

Politične beležke

Ne gledaj mi zube... »Slovenec« se strašno jezi, ker volivci po deželi ni obsečila pozabljivost, temveč prav odločno tirjajo od tigrov polasnica zastran neizpolnjenih obljub. Davki, pravi »Slovenec«, da so glavni šlager proti klerikalnim tigrom, kar ni točno, temveč davki so letos le v toliko »slagerski«, v kolikor so predlanskim bile slagerske tigrovske obljube. Predlanskim so volilci drveli za klerikalnimi budalostmi kakor koza za soljo, do letos pa so se že v toliko iztrežili, da se jih klerikalni tigri otepaajo po oni stari: Ne gledaj mi zube, moj golube... Otepanje klerikalnih tigrov je prav enostavno: »Povzročitelji razvalzma, samostojneži in čerjavci, ki krvi groznih bremen! Grozna bremena pa so bila kriva klerikalnih obljub, in zaradi teh lažnivih obljub bodo klerikalni tigri tepeni pri volitvah. Krivi pa bodo — jasno — čerjavci!«

Lažniv pritikarji. Lani ob 75-letnici Prešernove smrti se stolni gospodje okoli »Slovenca« niso spomnili njegovega imena. Letos pa i z njim agitirajo, ker je slučaj nanesel, da se volitve vršijo na dan 8. februarja, ki je obletnica Prešernove smrti. Prešerna bi se moral v zro-

bu obrniti od nevolje nad tistimi, ki njegove ideale izdajajo in prodajajo. Pa da se doktor France na dan volitev obrne v grobu, bo mogel mirno reči klerikalnim šlabardam: »Le pojte rakom živžgat!« in bo zopet v miru zaspal.

Se dve listi potrjenil Medtem, ko se je v ostali Jugoslaviji po predpisu zakona, ki določa, da se morajo kandidatske liste izročiti pristojnemu sodišču najdalje 25 dni (ne petindvajseti dan!) pred dnevom volitev, končal rok za vlaganje list že 13. t. m., sta baje sodišči v Ljubljani in Mariboru potrdili se liste nekega g. Mezarića odn. Boletić, ki sta bili vloženi 14. t. m. Ti dve listi sta evidentno prepozno vloženi!

Skandalozna poročila o političnem položaju in tekočih dogodkih v Jugoslaviji prinašajo ameriški slovenski listi. Do čim namreč splošni material brez skrupulov plonksajo iz jugoslovenskih naprednih listov, črpajo svoje »politične« informacije iz najbolj obskurnih separatističnih žurnalov ter jih z nekako cinično naslado še garnirajo z lastnimi izmišljotinami in gupimi zefrakcijami. Cisto razumemo, da business ameriških novinskih podjetij zahteva senzacije in kurioznosti za vsako ceno, ne razumemo pa, komu delajo ameriški slovenski listi uslugo, ko se toliko prizadevajo, da Jugoslavijo, svojo rodno domovino, predstavijo za pravesti Honolulu revoluciji, prekucij in slovensko-baltskih divjačev.

Kot oficijelno glasilo slovenskih davidovičevcev fungira vsestranski in samaritski »Slovenec«. V čerajšnji številki priobčuje njihov volilni oglas in njihovo kandidatno listo za mariborsko oblast, dočim je predčerajšnji v uvodniku izpustil prvo reklamo za ljubljanskega udavidovičevca dr. Ravniharja. Mogoče pa je, da »Slovenec« delamo krivico, ker se predi in posmrtno oznanila menda tudi pri njem morajo plačati.

Kandidate posebnih strank. Po dosejati dohiti poročilih kandidirajo za skupščinske volitve radikali v 52 okrožjih (od teh v 14 okrožjih na skupni listi Narodnega bloka s samostojnimi demokrati), v 9 okrožjih so vložene po 2 radikalne liste, samostojni demokrati v 47 okrožjih (v 14 skupno z radikali na listi Narodnega bloka), v 2 okrožjih po 2 listi, davidovičevci v 42 okrožjih, od tega v 8 s po 2 listama (večina davidovičevskih kandidatov so le števne kandidature, zlasti v prečasnih krajih). Zemljoradniški kandidirajo v 39 okrožjih, od tega v dveh s po dvema listama; razen tega kandidira v enem okrožju zemljoradniški savez, v dveh slovenski kmetelji in v dveh hrvaški zemljoradniči. Tudi od teh kandidatov je velik del le števni. HRSS v 20 okrožjih, od tega v dveh s dvema listama. Komunisti v 18 okrožjih. Socialisti v 17 okrožjih, od tega v enem s po dvema listama Republikanci v 17 okrožjih. Klerikalci v 17 okrožjih (razen v Sloveniji same Mevne kandidature). Radikalni diskideni v 15 okrožjih. Srbska stranka v 9 okrožjih. Lovrekaševci v 8 okrožjih. Demijeti v 6 okrožjih. Madžari v 3 okrožjih. »Ekskavativci« v Bosni-Hercegovini v 3 okrožjih. Neodvisni muslimani v 2 okrožjih. Dr. Šurmin v dveh okrožjih, dr. Drisković v dveh okrožjih. Zajedničarji (hrvaški) v dveh okrožjih. Narodni socialisti v enem okrožju. Federalisti v enem okrožju. Nedoločeni v 10 v treh okrožjih Slovenije.

Narodni blok

SESTANKI NARODNEGA BLOKA V OKROŽJU LJUBLJANA — NOVO MESTO.

V nedeljo, dne 18. t. m. se vrše sledeči volilni sestanki:
V Cerenji vasi nad Skofjo Loko ob 8. zjutraj. Govori ravnatelj Jug iz Ljubljane.

V Grabovem ob pol 8. zjutraj. Govori dr. Kramer.

V Cerklju ob 11. dopoldne. Govori dr. Kramer.

Na Rakuku ob 2. popoldne. Govori dr. Kramer.

V Gor. Logatcu ob pol 5. popoldne. Govorita Drag. Lapajne in dr. Kramer.

V Dol. Logatcu ob pol 5. popoldne. Govorita dr. Kramer in Drag. Lapajne.

V Kranjski gori ob 11. dopoldne. Govorita g. Josip Ambrožič iz Ljubljane in g. Vinko Janežič iz Ljubljane.

V Ratečah ob 3. popoldne. Govorita g. Josip Ambrožič iz Ljubljane in g. Vinko Janežič iz Ljubljane.

V Novem mestu ob 10. dopoldne. Govori dr. Rape.

V Bruselch pri Novem mestu ob 7. zjutraj. Govori dr. Rape.

V Zelezničih ob 1. popoldne. Govori dr. Dinko Puc.

V Dražgošah ob 4. popoldne. Govori dr. Dinko Puc.

Na Bledu ob 10. dopoldne. Govori g. Janko Tavzes.

V Zalogu pri Kamniku ob 7. zjutraj. Govori Fran Kokalj iz Vrhnjaja.

V Šmarci ob 11. dopoldne. Govori Fran Kokalj iz Vrhnjaja.

V Polovčah ob 3. popoldne. Govori Fran Kokalj iz Vrhnjaja.

V Stranjah ob 11. dopoldne. Govori g. Pančur iz Zg. Tuhinja.

V Gozdu ob 8. popoldne. Govori g. Pančur iz Zg. Tuhinja.

Lepo usnel volilni shod Narodnega bloka v Grižah pri Zalcu. Na povabilo domačinov sta priredila v sredo dne 14. t. m. ob 19. sreški kandidat g. Josip Drofenik in g. Ivan Prekorski v Grižah v gostini g. Pika volilni shod, ki je bil tako dobro obiskan, da je stalo obd-

stvo celo v predsobi, ker v dvorani gostilne ni bilo več prostora. Med navzočimi so bili tudi pristasi SLS, ki so posiljali v boj nekega devjarja. A mož se je nesmrtno blamiral. Sreški kandidat g. Drofenik ga je z njegovim lastnim izvajanjem tako razmrevil, da je vzbudilo to med številnim občinstvom val navdušenja in pritrditve. Med zborovanjem se je potikal grški kaplan okrog vogalov Piklove gostilne ter sramežljivo prisluškoval. Ravče si ni upalo na shod in tu nastopiti. Doslej vemo samo, da so dobili razni župniki in kaplani od centralnega vodstva SLS nalog, da se pripravijo kot varuhi skrinjice, nismo pa vedeli, da morajo opravljati tudi službo volonov. — Savinska dolina je po svoji ogromni večini v taboru Narodnega bloka.

Po svetu

Kulturni boj na Slovaškem. Na ponedeljkovi seji občinskega sveta v Bratislavi je prišlo radi slovaškega pastirskesa pisma proti socializmu in komunistom do velikih skandalov. Socialistična opozicija je zahtevala kot odgovor na provokacijo škofov razglasitev katoliških pokopališč in ustanovitve občinskega pokopališkega zavoda, da bo komunistične in socialistične katolike, ekskomunikacije so proglasili škofi. mirno pokopati. Seja je postala tako burna, da jo je moral župan končno prekiniti.

Komunistični atentat na Nizozemskem. Radi atentata na vojska poslopa v Bloemendaal Schotenu in Velzena je bilo aretiranih 15 komunistov. Tudi na nizozemski krizaki »Triomp« so izvršili komunistični morarji več sabotažnih činov.

Avstrijska zunanja politika. V finančnem odseku avstrijske zbornice je krščansko-socialni poslanec dr. Jerzabek pri razpravi o zunanji politiki opozorjal na boljševiško propagando v Avstriji, ki se je od prihoda sovjetskega poslanika Joffeja na Dunaj že tako razvila, da obstoja resna nevarnost, da morejo vsled tega nastati sovražnosti med Avstrijo in sosednimi državami. Dr. Renner je naglašal, da bi bilo najbolje, ako bi Avstrija zaščitno svojih državljanov v nasledstvenih državah prevzela sama, v ostalem pa naj bi zastopali njene interese na svetu organi nemške države. Sedanja zunanja politika je za majhno Avstrijo namreč mnogo predraga. Ker pa je to nemogoče, naj prevzamejo diplomatsko službo trgovci; avstrijski interesi v drugih državah so namreč pretežno nepolitične in čisto gospodarskega značaja. Kar se tiče boljševiške propagande, je dr. Renner izjavil mnenje, da Avstrija ni primerna za take eksperimente in zato boljševizem tankaj tudi ne bo uspel.

Odnosah med Rusijo in Japonsko. V moskovskih političnih krogih prevladuje prepričanje, da pride v kratkem do popolne ureditve odnosov med sovjetsko unijo in Japonsko. Doseganje diference pri pogajanjih v Pekingju obstaja v sledečih stvareh: Japonska želi polovico petrolejskih koncesij, sovjetska unija pa samo 40 odstotkov. Dalje je pripravljena Japonska izprazniti severni Sahalin, kadar bodo dopuščale to tehnično možnost, dočim zahteva sovjetska vlada takojšnjo izpraznitev ruskega dela otoka.

Orient?

Kino

LJUBLJANSKI FILMSKI SPREHOD.

Ljubljanska kino podjetja imajo v zadnjem času srečno roko v izbiri filmov; zadovoljna je s tem publika, zadovoljna pa gotovo tudi podjetja, ki jim dober film ved nese od slabege, četudi njega nalava več stane.

Kino »Dvora« nam je nudil z »Malim kraljevičem« tipičen Jackie Cooganov film, poln prisrčnosti, ljube senimnosti ter ameriške pestrosti in iznajdlivosti. Nad vsem seveda mali Jackie s svojo pestro mehaniko očiščnosti, razigranosti, dovornosti. Ni čuda, da so film z enako naslado uživali mali in veliki Cooganovi oboževalci.

Ideale nam je prinesel v »Plamenu strasti« krasno in priljubljeno Lucy Doran. Za njeno ime samo ob sebi tvari izredno privlačno silo, da ne sprajuje mnogo, kaj igra, ampak greš brez drugega gledat. In nikoli nisi razočaran. Uživaš njeno kodersto lepoto, še bolj pa njeno temperamentno in tako naravno igro, da pozabiš, da jo vidiš samo na platnu.

Matice« predvaja baš te dni film, posnet po slovenskem zgodovinskem romanu »Hči papeža«, ki je izhajal svoj čas tudi v »Jutru«. Res ne razumemo, kako je mogla cenzura lani ta film prepovedati, saj nam slika znana zgodovinska dejstva brez pretiravanja. Filmsko podjetje je bilo celo mnogo bolj očiščeno, kakor je sicer navada v tej stroki. Šlo je tako daleč, da je iz papeževih otrok naredilo samo »pospovljenec«. — A ne glede na vsebino, zasluži film, da si ga ogledaš, še po nastopajočih igralcih, ki uživajo danes svetovno slavo: Rasmann, Wegener, Liana Haid. Tudi scenarij, tehnična izvedba in fotografija so uravnotežena.

Ravnihar ne priznava Pašiča

Konec radikalne kariere slovenskega vsestrankarja.

Iz Mestnega odbora NRS v Ljubljani nam poročajo:

Kakor znano, je dr. V. Ravnihar vsled svojega pakiranja z nasprotniki radikalne politike izgubil zaupanje večine že v starem Mestnem odboru, kar se je pokazalo zlasti na občnem zboru v Narodnem domu. Tudi je znano, da dr. Ravnihar v položaju predsednika Mestnega odbora sploh ni hotel upoštevati navodil in želja strankinice šefa gosp. Pašiča ter je kratkoročno proglašal njegove brzojavke za »apokrifne«. Vse to je povzročilo popolnoma naravno odpor pravih in starih radikalov, kar pa dr. Ravniharja ni iztrežnilo, čeprav je končno ostal osamljen sredi svoje famozne deveterice.

Ko je vžle vsemu temu vložil svojo lastno volilno listo — ki nima nič skupnega z radikalnim programom, kar najbolje dokazuje njegova zveza s stranko, ki je načelna sovražnica vidovdanske ustave in sedanje državne ureditve — se je eo ipso postavil izven strank. Kot odgovor na njegovo podjetje je šef glavnega odbora gosp. Pašič odredil, da ne sme več izhajati »Radikalni Glasnik« kot oficijelno strankino glasilo. Dr. Ravnihar se je temu odloku le navidezno pokoril, kajti izdal je še zadnjo številko lista, kjer je poročal po svoje v škodo radikalne stranke in Narodnega bloka. Sedaj pa prične zopet izdajati svoj volilni list, ki bo brezdvomno še bolj škodoval državi in narodni stvari, ki je obenem stvar Narodne radikalne stranke, nego je škodoval njegov blokaški »Narodni dnevnik« prve in druge izdaje. Iz vsega je jasno razvidno, kako globoko more pasti človek, kateremu je osebna ambicija več kot koristi države, naroda in stranke, v katero je stopil samo radi svojih osebnih ambicij, ki so bile edini volilni motiv vsem njegovim dejanjem.

Kljub temu, da se je s svojimi početjem postavil sam izven stranke, pa hoče očividno še vedno alopomiti v ulogi radikala ter skleneje, kot bivši predsednik sestanke podborov t. j. svojih osebnih pristažev in prijateljev. Ljubljanski radikali naj v strankinem in v svojem lastnem interesu ne naselejo Ravniharjevi politiki, ki je toliko škodovala splošni stvari in tudi posameznikom. Člani radikalne stranke naj ne pozabijo, da dr. Ravnihar nikdar ni upošteval strankinice šefa gosp. Pašiča, ki je osivel v svojem delu za narod in državo in ki ni nikdar volil nobene politike proti celokupnosti.

Kakšen radikal je dr. Ravnihar, je razvidno tudi iz dejstva, da se noče pokoriti svojamu vrhovnemu šefu g. Pašiču, ki ga je imenovan in s lastno-

ročnim podpisom pozval, naj preda strankine lokale in arhiv novemu Mestnemu odboru. Pismo, ki ga je poslal gosp. Pašič dr. Ravniharju in ki mu je bilo včeraj izročeno, se glasi dobesedno v izvirniku:

Gospodinu dr. Vlad. Ravniharu, bivš. predsedniku Mestnog odbora NRS v Ljubljani.

Izvolite predati lokale in stvari Mestnog odbora novom predsedniku g. profesoru Mihajlu Preslu.

Ne treba izdajati »Radikalni Glasnik«, pošto je oficijalni organ Narodne radikalne stranke za ljubljansko oblast nedoljni list »Samouprava«.

Predsednik Glavnog odbora NRS Nik. P. Pašič.

In kaj je storil dr. Ravnihar? Odgovoril je odgovornost Mestnega odbora, da tega pisma ne prizna in da se absolutno ne pokori. Vsek radikal v sedaj, kaj je njegova dolžnost in kaj je bivši predsednik dr. Ravnihar.

Ali vas ni nič sram?

Ze velikokrat smo poudarjali, kak greh delajo nad narodno in napredno mislijo brezvestni demagogi, ki se samo zato, da ustrežejo ambicijam svojih neznatnih oseb, pred volitvami pojavljajo kakor gobe po dežju s svojimi posameznimi kandidatskimi listami. Teh domisljavih zgažarjev v slovenski napredni javnosti tudi vse dosedanje politične izkušnje niso spametovale iz enostavnega vzroka, ker nimajo pameti, ali pa, ker nimajo nobene vesti.

Baš pri teh volitvah je bila dana prilika, da nastopi v Sloveniji od vseh naprednih strank in frakcij podpirana skupna fronta pod imenom Narodnega bloka. Nikomur, ki le priznava narodno in državno edinstvo ter je za to, da preneha v naši državi breznožna beganje javnosti z državopornimi gesli, a da nastopi mesto njea doba konstruktivnega parlamentarnega dela za napredek, zlasti na gospodarskem in socialnem polju, nikomur ni bilo onemogočeno, da se pridruži narodnemu bloku kot najbližjemu predstavniku narodne in napredne misli. Komur je bilo na tem, da spravi svoj program — ako sploh kakega ima — do voljav, mora uvideti, da to lahko stori samo, če se v državi nasloni na močno politično skupino, ki za napredne Slovence druga biti ne more kot Nacionalni blok, v katerem sta komunistno koalirani radikalna in samostojna demokratska stranka.

Narodni blok je postavil v vseh treh slovenskih volilnih okrožjih svoje kandidature in nesporno je, da je ta politična grupa edina, ki prihaja poleg SLS pri volitvah 8. februarja resno v poštev za dosego lepoga voljnega rezultata. Kdor se Narodnemu bloku ni pridružil navdla onostevnim vablom, naj se zaveda, da se je sam že vnaprej izločil za ena nedolodna širi lista iz

Naši kraji in ljudje

† Dr. Janko Debelak

Včeraj dopoldne je podlegel v Ljubljani v starosti 56 let zavrtni plimnici, ki ga je pred tednom dni priklenila na bolniško posteljo, poštini in brzojavni direktor, gosp. dr. Janko Debelak. Z njim je legel v grob eden naših najboljših upravnih organizatorjev, ki si je pridobil neveljavih zaslug zlasti za organizacijo poštne uprave v Sloveniji v kritični poprevalni dobi. Bil je mož širokega obzora, energičen in nadvse delaven človek, obenem pa doberljivi in skrbni človek, ki je užival splošen ugled in spoštovanje.

Dr. Janko Debelak se je rodil dne 24. junija 1868 v Malih Rotlinah pri Rogaske Slatini in se posvetil poštni službi, v katero je stopil l. 1891. V Trstu kot poštni praktikant. Osem let kasneje je bil premeščen kot poštni oficijal na Dunaj, kjer se je potem z vso vnemo poprijel jurističnih študij. Že čez tri leta je bil promoviran za doktorja prava in imenovan potem za poštnegega konceptista, nakar je bil premeščen k poštni direkciji v Zadar, kjer je ostal do prevrata in bil nazadnje imenovan za poštnegega svetnika.

Po prevratu mu je izročila takratna Narodna vlada volstvo poštne uprave v Sloveniji in ga je po proglasitvi ujednjenja tudi ministrstvo pošte in telegrafa potrdilo v tem dostojanstvu. Koncem leta 1920 je bil povzidan v oblastnega direktorja in bil kot tak prvi slovenski poštni ravnatelj v Sloveniji.

Pokojnik je bil predvsem uradnik in politično življenje ni posegal. V nemornem delu je iskal vedno uteh in nikoli silil v ospredje. Njegovim organizatornim zmožnostim se imamo zahvaliti, da naša poštna uprava kljub vsem nedostatkem tako vzorno funkcionira. Ostal je tudi v naših kritičnih časih zvest sin svojega naroda in je tudi svojo rodnino vzgojil v strogo narodnem duhu. Svoje plemenito, slovenski čuteče srce je pokazal zlasti v skrbi za ruske begunce, ki jim je bil pravi zaščitnik in doberljivi. V priznanje njegovih zaslug je bil podelil kraljev red sv. Save IV. razreda, več občin, županijske okrajne pa ga je izvolilo za častnega občana.

Pogreb se bo vršil v soboto ob 4 popoldne izpred poslopnja poštne direkcije, odkoder krene sprevod do kapele pri Sv. Krištofu, nakar se preprlejo zemski ostanki pokojnika v nedeljo zjutraj v Rogaske Slatino in položijo tamkaj ob 11. dopoldne na pokopališču pri Sv. Trojici k večnemu počitku. Oblečeni bodo bili ohranjeni trajašni spomini, žalujemo pa naše iskreno sožalje!

Učiteljska imenovanja

Imenovani so na osnovnih šolah: v Framu Helena Raunhofer (II/1), v St. Ilju v Slov. gor. Rozalija Girlinger - Zolgar (II/2), na IV. ženski osn. šoli v Mariboru Angela Milčinski (II/1), Marija Farkaš (II/1), Kristina Petrič (II/1), Emilija Kraje (II/1), Berta Brence (II/2), Emilija Vah (II/2); na III. ženski osn. šoli v Mariboru Ida Vodenik (II/1), in Marija Husmek (II/1); na II. ženski osn. šoli v Mariboru Avgusta Faigeli (II/2); v Gočim Marija Pegan - Šušteršič (II/2), v Trhovi Ljuba - Voda Angela Bužar - Sitar (II/2), na Bianci Pavla Bregan - Majcen (II/2), v Zasipu Amalija Jeglič (II/1), v Ljubljani (II. moška osn. šola) Fran Trost (II/2); v Tribočah za šolskega upravitelja Fran Mercina (II/1), na Vinici za šolskega upravitelja Ivan Mercina (II/1), na Planini pri Rakeku za učitelja Andrej Kemič (II/1), Sv. Katarina pri Trhovi Ljubi za upravitelja Josip Zajc (II/1) in za učitelja Ernesta Zajc - Blažič (II/2), v Rovtahu za upravitelja Bogumil Medvedšek (II/2), v Kapli pri Marenbergu Olg. Miklavčič (II/2), v Uncu pri Rakeku Silvester Čerut (II/2).

Definitivni sporazum z grafičnim delavstvom v Sloveniji

Kakor znano, so ostala pogajanja, ki so se vodila v Osijeku med organizacijama grafičnega delavstva in tiskarskih podjetij za novo tarifno pogodbo, brezuspešna. Po hudih naporih se je naposled posrečilo podaljšati dosedanje tarifno pogodbo do konca oktobra. V tem času naj bi se poskušal doseči sporazum za novo pogodbo. Že pri osječkih pogajanjih pa se je pokazalo, da tvorijo najhujše ovire za sporazum velike razlike, ki obstojajo v stroju in poslovanju grafične industrije v različnih delih države. Tako so bila n. pr. nasprotja v Sloveniji mnogo manjša, kakor pa po južnih in vzhodnih področjih. Zato so se tiskarska podjetja v Sloveniji dogovorila s svojim delavstvom, da poskusijo doseči lokalno pogodbo, ki bi se nanašala samo na Slovenijo.

Tozadevna pogajanja so se začela sredi decembra in so trajala do včeraj. Pokazalo se je, da je bil upravičena domneva, da bo sporazum, omejen na ozemlje z enotnim strojem tiskarskih podjetij in s približno enakimi življenjskimi prilikami, lažji kakor pa sporazum za celo državo. V toku pogajanj se je namreč posrečilo odstraniti obstoječe difference, tako da je bilo v zadnjih dneh doseženo popolno soglasje. Sinoči je bila že podpisana nova tarifna pogodba, ki obsega vsa tiskarska podjetja v Sloveniji in stopi v veljavo 15. februarja. Njena veljavnost je predvidena na pet let. Pogodba medtem seveda na dosedanje, upoštevajoč tudi tem spremenjene razmere in ustreza tako gospodarskim zahtevam podjetij, kakor tudi upravičenim stanovskim zahtevam delavstva. Pogodbo so podpisali za delodajalce ravnatelja gg. Miroslav Ambrožič in M. Rožanc, za delničarje pa gg. Bitenc, Krašovec, Horvat in Kosem.

Kakor čujemo, sta izrazila državna zveza grafičnih podjetij in grafičnega delavstva željo, da se jima predloži za Slovenijo sklenjena pogodba. Saveza bosta potem skušala, ali ne bi bilo mogoče na podlagi te pogodbe doseči sporazum tudi za ostale pokrajine države. Tej želji je bilo seveda ustreženo in v interesu našega javnega življenja, ki bi vsled event. konflikta v grafični industriji silno trpele, iskreno želimo, da bi se posrečilo doseči zadovoljiv sporazum za vso državo.

Kaznjenci na strehi vlaka

V kaznilnici v Mitrovici sta dolgo obhajala svoje grehe Dušan Rebič in Dragotin Mirt. Zaman sta čakala na pomilostitve. Ker sta si bila dobra tovariša, sta si drug drugemu zaupala vse misli in želje ter tudi načrte. Rebiču kot dolgotrajnemu kaznjencu, se ni zdelo nobena stvar nemogoča in seveda tudi ne beg iz ječe. Dolgo sta tako oba preniševala in delala načrt, kako bi se rešila pustih zidov in mukepolnega zapora.

Končno sta vendar našla ugodno priliko. Za pravoslavne božične praznike sta bila odpisana na delo. Ker nista bila dovolj nadzirana, sta pobegnila in se znašla nenadoma v zlati svobodi. Preoblekla sta se v kmetijske obleke in krenila naravnost proti železniški postaji. Denarja nista imela, potovati pa sta morala in zato sta se odločila, da ne grsta v vagon, kakor drugi potniki, temveč na krov vlaka, ki je šel v Zagreb. Bila je noč in do Slavonskega Brodu ju ni nihče opazil. Nesrečne električne obločnice na kolodvoru pa so ju izdale. Oko orožnika je zapazilo neke debele sence, ki so se kmalu izpremenile v žive ljudi. Orožnik je spo-

Harry Liedtke?

Maria Jacobini?

čelka mislil, da ima pred seboj dva »brezplačna potnika«, kar se v tamkajšnjih krajih dogaja zelo često. Pozval ju je zato, naj plačata karto in ju vprašal, kam se peljeta. Ker pa sta zbegavala odgovor, je pričel takoj sumiti in oba aretirati, nakar sta odkrila svoje skrivnosti.

Se istega dne je prenehalo sijati obema solnce svobode in preselila sta se zopet v kraljestvo teme.

Skrivnostna klet v Beogradu

V Savamall, najopasnejšem in jako sumljivem predmestju Beograda živi poseben svet. V tem delu mesta s samimi pritlikavimi kočami se zbira ves grešni Beograd, ki mu je edino sredstvo za življenje zločin.

V Sara vevski ulici št. 22 se nahaja že dve leti klet, ki obrača pozornost vsakega, kdor gre mimo nje. Mračna je, zaduhata, polna smrada in čudnih tipov. Lastnik lokala je Lazar Kačina, ki se od prevrata šteje med poštene ljudi, čeprav je imel že ponovno radi raznih deliktov opravka z oblastmi. Razven njega sta v lokalu njegova žena Mara in pa natakarič Kosara Jezdič. Stalni gostje tega sumljivega in skrivnostnega lokala pa so bili: Dušan Vukičević, Ivan Vatrošević, Stevan Balančič, Ivan Crnogorac, Ruso Ivanović, Radivoj Pantelić in Petar Crnković. Razven Stevana so vsi Bosanci. Prišli so v Beograd pred nekaj meseci in takoj prvi dan iztaknili imenovani lokal in se v njem ognjezdili Petar je kmalu sklenil priateljstvo in ljubezen z Maro, z njenim možem pa je stopil v »kupčijske« zveze.

Že prvi teden po svojem prihodu je pričel Petar prinašati v lokal razne stvari. Nikdo ga ni vprašal niti odkod niti kaj. Gostilničar je molčal, ker je imel s Petrom pogodbo. Petar je prinašal blago skoro vsak dan in v raznih količinah. Vse so spravili v neko sobico, v katero so imeli dostop samo Petar, Lazar in Mara. Tako se je kmalu nabrala velika zaloga, ki so jo kasneje prodajali in od katere so živeli gostje Lazarjeve krčme. Bosanska tolpa je kradla sistematično po Beogradu in znala za seboj zabrisati vse sledi. In kdo zna, koliko časa bi še izvrševala svoj zločinski posel, da ji ni prišla policija čisto slučajno na sled.

Dušan Vukičević, najbolj prebrisan med njimi, se je zalubil v Petrovo Maro. Bil je nežen in obenem surov človek. Na vse načine je skušal razrahljati ljubezen, ki je obstajala med Petrom in Maro, a zaman. Ko se je prepiral, da se mu načrt nikdar ne posreči, je sklenil, da se nad njo maščuje. Dal ji je zaničljiv priimek Pufa in ji pojasnil, da je to eno izmed najbolj ostudnih imen, kar jih pozna svet. Maro je to silno razdražilo. Zavoročila je Dušana in mu obljubila osvetlo. Med drugim mu je ponovno zagrozila, da mu bo za novo leto čistila na nenavadnem način. In svojo grožnjo je tudi izvršila.

Na pravoslavno novo leto se je Mara odločila, da gre na policijo in tamkaj vse razkrije. Policijski komisar je strme poslušal njeno pripovedovanje, ki je bilo za policijo jako dragoceno. Razkrila je vse tajnosti skrivnostne kleti, v kateri je živela in natančno popisala tudi vse goste. Žal ji je bilo samo to, da se v družbi, ki jo je izdala, nahaja tudi njen Petar. Odrejena je bila v kakšno mobilizacijo policije v tamkajšnjem predmestju. Lokal je bil obkoljen in policija je polovila v nekaj trenutkih vse zločince, ki so se mesec in mesec skrivali v tej jazbini. Le dve ma se je posrečilo ubežati. Tako je prišla policija v roke ena najopasnejših vlomilskih tolpa v Beogradu, ki je mesec in mesec ogrožala ne samo Beograd ampak tudi druga mesta in imela na vesti več sto tatvin in predrzljivih vlomov.

Narodni dnevnik „Jutro“

Dopisi

KRANJ. Pevski zbor Narodne čitalnice v Kranju ustanovi po daljši dobi poleg stalnega moškega zopet ženski in moški zbor, ker mu je dal odbor Narodnega doma na razpolago za pevske vaje udobno društveno dvorano. Čitalniški pevski odsek vabi zategadelj uljudno vse one kranjske gospe in gospodične, ki imajo dober glas in posluš ter resno voljo do rednega sodelovanja v pevskem zboru v svoj krog. Prijave sprejema društveni pevovodja, srečni prosvetni referent g. Vilhalb Rus, v društveni dvorani Narodnega doma samo še v sredo in petek dne 14. in 16. januarja t. l. vsakokrat ob 7. do pol 9. ure zvečer. Opozarja se, da se zaradi točnega reda v pevskem zboru na poznejše prijave ne bo oziralo. 96

DOL. LOGATEC. Obrtna zadruga v Dol. Logatcu je imela dne 11. t. m. dobro obiskan občni zbor, po katerem se je vršila veselica, ki je uspešno nad vse pričakovanje in je njen čisti donos namenjen v sklad onemoglih majstrov. Vsem, ki so po svojih močeh pripomogli k tako krasnem uspehu, najtoplejša zahvala.

SV. JURIJ OB J. 2. »Stražina« in »Gospodarjevi« pijani uredniki so se vrgli divje na srečnega kandidata g. Jožeta Drogenika, ker jim je radi svoje »glinosti« in poštvalnosti za narodno stvar na poti. Na lopovski način ga »stemplajo« za nemurja. Jos. Drogenik je in je bil toliko nemškutar kakor dr. Korosec Kijec. Josko Drogenik se je pisal, kakor mrevčarja njegovo ime »Straža« in »Gospodar« z dvema »g« tedaj, kakor rajni dr. Krek s »Kregga«. Klerikalci prav dobro vedo, da je ograbna častikrpa in obrekevje narodniaka, ki je bil vedno kot skala v narodnih vrstah, ako mi očita »regratstvo«. G. dr. Korosec se bo še menda spominjal, kako vneto je ravno neš Josko Drogenik sodeloval v deklaracijskem boju, organiziral v Sv. Jurju velikanski narodni tabor in to v času, ko je domači č. župnik iz strahu, da se ne zameri avstrijskim oblastim, šel v obisk k stricu opatu. Kakor iz vsega zmoremo ne hoste naredili angelčka, tako tudi »Drogenika«, ki je izredno tizen človek, ne hoste naredili pijanca. »Pa« ki ga mečete nani, pa de na v s. blagoslovljene in pijane obč. zveze kazaj.

ST. JURIJ OB JUZ. 2EL. Naše sokolsko društvo je imelo dne 10. januarja redni občni zbor ob jako številni udeležbi članstva. Izvolilo si je sledeči odbor: stas. rosta hr. dr. Fran Svetina, podstas. hr. Franjo Mastnak, tajnik hr. Franjo Seručar, b. gajnik hr. Janko Liška, načelnik hr. Jože Heifler, načelnica s. Marja Kastelle in odborniki Drogenik, Saveli, Hajnšek, Zupanc in Pismo. Javna zahvala se je soglasno izrekla g. Borlaku za njegovo požrtvovalno naklonenost društvu. Pri prvi odborovi seji je novi odbor sklenil prirediti dne 22. februarja pri hr. Liški maskevred v večjem obsegu, na katero že sedaj opozarjamo. — Zdravo!

PETROVCE. V pondeljek dne 12. januarja je imel srečni kandidat Narodnega bloka g. Drogenik v gostini g. Krevla dobro uspešno volilni shod. Nad dve uri trajajočemu volni nemu govoru g. kandidata so slečili volilci z velikim zanimanjem ter enodušno odobraval njegovo izjavljanje. Nato sledeči razgovori so izzveneli v izjavi, da se napredni »dileti« pridružijo Narodnemu bloku, ker jasno uvidevajo, da je dobro in uspešno delovanje omogočeno le v močni, za državno edinstvo dejujoči stranki kakor je Narodni blok in bo le v tem možno izvesti vsa ona pereča »prašanja«, ki so jih predložili volilci g. kandidatu v izvedbo v bodoči skupni in. Obenem je šolski upravitelj g. Vud'el občino poročal o velikem uspehu deputacije interesentov iz tukajšnje občine, ki je pod vodstvom velikega župana dr. Lukana obrazložila g. ministru dr. Zorjavi in direktorju št. 2. žezniz g. Borku nužno potrebo preureditve postajaških Petrovce v polnovredno postajo. Dobrohotni naklonenosti g. ministra dr. Zorjavi in prijazni uslužnosti g. direktorja Borka se je zahvaliti, da

Rino „Ljubljanski dvor“ Telefon 730.

Samo še danes in soboto 17. t. m.

Senzacija nad senzacijo

„MARCCO“

Velika cirkuska atrakcija v 6 dejanjih v glavni vlogi najmočnejši človek na svetu Marcco, kateri prekaša še celo Macis e-ja.

Predstave: ob 4., 1/2 6., 1/2 8. in 9.

Mladini je vstop dovoljen k predstavam ki se končajo pred 8. uro zvečer.

je deputacija interesentov prinesla domov za procvit občine Petrovce v gospodarskem oziru tako velpomenobno pridobitev. Tako so se zbrani volilci prepričali, da imajo pričakovati uspehov le tedaj, ako stopi na krmilo močna državotvorna stranka, ki bo delala z vsemi svojimi močmi za dobrobit ljudstva in bo krepko vodila državno krmilo za povzdigu ugleda naše države pred svetom. Zato se hočejo predni volilci siliti v Narodnem bloku, ker uvidijo, da bo le on. volilna kroglica vodila do uspehov, ki bo spuščena v 4. volilno škrinjico, v škrinjico Narodnega bloka.

ST. ILJ V SLOV. GORICAH. Naš neutrudljivi javni delavec gosp. učitelj Sardoč je poleg pevskega društva »Obmejni zvon«, katero nam je s svojim nastopom že nudilo razvedrila, ustanovil z neumornim delovanjem tudi tamburaški zbor, ki je prikratk nastopil javno na veselici v petek 6. t. m. v gosli nitihi prostori. Katarine Muršec v Strle hovu pri St. Ilju. Prireditelj, ki je bila spojena zaječno s pevskimi točkami, je dala v prisrčni, neprisljeni zabavi staro in mlado po noč. Upoštevajoč, da tvori v obliki društva učiteljski zbor le malo jedro, dočim so ostali člani, ki se rekrutirajo iz k. gov. javnih namočencev in deloma iz domačih kmetičkih mladencev, le muzikalno neizoliran material, moramo občudovati uspeh, ki ga je dosegel g. Sardoč s svojim neumornim trudom. Moralno in gnotno vrlo dobri uspeh tamburašev je dokaz priznanja in priljubljenosti prirediteljev ter jamči za nadaljni pretek.

PREKMURJE. Zaročila sta se gđ. Karolina Norčič iz Cernelavec in g. Vinco Zgur, poštni upravnik iz Dolnje Lendave. Cestitam!

DOLJNA LENDAVA. Šol Narodnega bloka v nedeljo 11. t. m. katerega so se udeležili, minister n. r. dr. Kramer, nositelj liste dr. Pivko in srečni kandidati dr. Lipič, je uspel veličastno. Motili ga je hotelo nekaj plačanih nevednih rad. disidentov, katerim pa so govorniki smoteno zavezali jezike. Družba Strosser & Komp. si pač ni mogla dati drugega duška. Kljub njihovim nameravam intrigam je shod nemoteno končal z »Živio« klici. — Da bi nevedno ljudstvo dobili na svoje limance, so se podali v Beograd interenirani v sledeči zadevi: Za gerenta se mora takoj postaviti mladič — faliran student — seveda že po imenu Slovenec, Szabo. Madžarom se mora dati takoj zemlja. Tukašnjim dijakom Madžarom se mora zopet dovoliti studiranje na Madžarskem itd. Dan za dnem pričakujejo brezovnih ukrepov od ministrstva na njih intervencije. Kakor pa vse kaže, čakajo zastoji, vlada takim tistem ne bo nasedla. Volilci, katere so tako nesramno potegnili za nos, bodo pa že obdelovali z njimi. Resnici na ljubo povemo, da je Narodni blok dosegel, da se takoj izvrši komisijska revizija agrarne reforme, ki bo zadovoljila tudi lokalne Madžare. Mi hočemo pokazati, kje je socialna pravičnost. To bodo uvideli volilci in obrnili hrbet Strosserju, Kleku in drugim. Novi g. gerent (?) v svoji domisljivosti že prestavlja poluhne mu uradnike, deli na občini domovnice in ustanavlja regulirni načrt. rad. disidentov v Dol. Lendavi, katerega temelj bo polomila. Tudi naiven je lahko samo mladi Szabo brez eksistence ob asistenci žida. Keveta Strosserja in agrarna Raja. Ravdovni smo na njih mimiko po volitvah.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.
Petek, 16.: »Zgubljena duša«. A.
Sobota, 17.: »Sumljiva oseba«. D.
Nedelja, 18.: ob 15.: »Pavlaška«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.
Ob 20.: »Veronika Deseniška«. Izv.

Ljubljanska opera.
Petek, 16.: »Rusalka«. B.
Sobota, 17.: »Rikolto«. C.
Nedelja, 18.: ob 15.: »Netopir«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.

Šentjakovski gledališki oder.
Nedelja, 18.: »Drobtine iz Pavlihove zapuščine«.

Celjsko gledališče.
Petek, 16.: »Zora, dan, noč«. Izv. Znižane cene.

Jos. Rijavec kot Alfred v „Traviati“

Sinoči je nastopil naš goristič slavček drugič kot gost ljubljanske opere. Živo želimo, da ga čujemo še nekajkrat v tekoči sezoni. Zakaj g. Rijavec prinaša ne le svojo veliko pevsko umetnost ter tudi vsem poslušalcem s svojim krasnim glasom, čustvenim interpretiranjem in lepo igro prav izreden užitek, nego vpliva na ves ansambel oživljajoče, tako da smo lahko s celotno predstavo »Traviata« prav zelo zadovoljni.

G. Rijavec je pravi, idealni lirčni tenor, svetel kot atlas in melak in prožen kakor baršun; v njegovem materialu je veliko blestečega metala in hkratu čisto italijanske sladkobe. Tako prinaša i lirčne, čustvene, i dramatične, močne točke svojega parta do najsilnejšega učinka. Sinoči se je zlasti odlikoval v 1. dejanju z napitnico, v 2. dejanju z uvodno arijo, v 3. dejanju v impozantnem ansamblu in

v 4. dejanju v duetu z Violetto. Bil pa je vsekakor dovršen. V igri je pokazal nekaj finih, psihološko dražestnih detajlov, ki so naravnost vzgledni.

Naslovno partio je je pela zopet gđ. Friškova: jako simpatično, s prijetnim, ne velikim, a dobro solanim glasom, pristnim čustvom in gladko igro. Čisto pravilno je, da nikoli ne forsira, nego vedno naravno poje. Da sprito svoje mlade karriere še ne izčrpa pariske grand-kokote, je razumljivo. Da pa je glasovno štedilna, je poleg napornih skušenj za graditvijo partije donne Ane v »Don Juanu« tudi naravno.

Izvrsten v spevu in igri je bil zopet g. Popov kot st. Germont.

Predstava je bila v celoti prav lepa, navdušenje za gosta najprilicnejše, aplav za velikansko. Dijakemu stojšču pa bo dičilo čisto prijateljsko pospeptano na uho: kadar imamo odličnega gosta, se domaćega pevca ne aklamira izjavljajoče. To prepoveduje navadni evropski takt. Kdor pa huče, no, on naj ostane pri svoji nemarnosti...

Češka operna in koncertna pevka Ema Destinova, ki nastopi prihodnje dni v Zagrebu, bo pela po sledečem razporedu: v soboto, dne 17. januarja v »Madame Butterfly«, v pondeljek 19. t. m. v »Tosci« in v sredo, dne 21. januarja v »Prodan nevesti«. Zagreb pričakuje Destinovo na sceni s veliko napetostjo.

Ema Destinova v Ljubljani. Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je pridobila najodličnejšo češko operno pevko gospo Ema Destinovo za enkratno gostovanje v naši operi. Gostovanje se vrši meseca februarja. Natlačni datum se objavi pravočasno.

Koncerti pevskega zbora Glasbene Matice v Ljubljani. Izmed slovenskih komponistov je na tem koncertu najbolj zastopan Emil Adamič. I. točko sporela tvorijo njegove narodne pesmi, katere je vzel iz zbirke umirjene zbirke narodnih pesmi župnika Kokošarja iz Baške doline. Te narodne pesmi niso navadno harmonizirane, ampak popolnoma predelane po načinu Mokranjčevih obdelav narodnih pesmi. Drugo točko sporela tvorijo njegov moški zbor »Napitnice«. Skladba je komponirana na znano Golarjevo besedilo in konča z motivom »Lepe naše domovine«, ki ga v kulturno izpelje. Kakor je besedilo »Napitnice« polno gorja, tako je tudi melodija polna križev in težav. Na zbor stavi izredno velike zahteve. Naposled je Adamič zastopan tudi s svojimi belokranjskimi svatovskiimi pesmami. Besedilo je narodno in vzeto iz Strekčeve zbirke. Je pa popolnoma samostojno komponirano ter sestoji iz dveh šaljivih bolj recitativnih stavkov in dveh resnih vznešnih spevov. Vmes je kratek basovski solo, ki ga spremlja zbor, posnemajoč narodno tamburanje. Koncert se vrši v pondeljek, dne 19. t. m. v Unionski dvo-

rani in so vstopnice v preprodaji v Matični knjižnici.

Revija »Kritika«. V Ljubljani se ustanavlja revija »Kritika«, ki misli objektivno kritično slediti vsem pojavom našega kulturnega življenja, v prvi vrsti umetnostnim dogodkom. Taka revija je v sedanjih razmerah naravnost potrebna in jo toplo pozdravljamo.

Mladinski koncert Glasbene Matice v Celju se bo vršil v nedeljo 18. t. m. točno ob pol 11. dooline v veliki dvorani Narodnega doma v Celju pod naslovom Narodna in umetna pesem. Sodelujejo gospa Milena Verbičeva, koncertna pevka iz Ljubljane, ga. Mara Saneinova, pijanistinja in g. Ciril Preglj. Na sporedu 60 pesmi skladateljev Adamiča, Pavliča, Skerjence in dr.

Skladatelj Strauss in dunajska državna opera. Avstrijski vlada se še vedno pogaja s skladateljem Rih. Straussom in skuša pridobiti glasbenika za prestolico ter mu povečati nadzorstvo nad glasbeno akademijo in državno opero. Obenem bi bil Strauss nekak projektor celokupnega muzikalnega življenja v Avstriji. Konflikt s komponistom se namerava udeliti z uprizaritvijo »Intermezza«, ki naj bi se vršila letos v jeseni na Dunaju.

Mahlerjeva »Deseta simfonija« v Berlinu. V Berlinu se je prvič v nemški prestolici izvajala Mahlerjeva »Deseta simfonija« pod vodstvom dirigenta Klempnerja. Produkcija je uspešno sijajna.

Domače vesti

* Naročnike, ki še niso poravnali naročnine za januar, prosimo, da to nemudoma stori. Poštne položnice so vsi naročniki že prejeli. Kdor jo je založil ali je ni prejel, naj sporoči upravi, da mu pošlje drugo.

Upravništvo „Jutra“.

* Povratek kralja in kraljice v Beograd. Sinoči sta se kralj in kraljica vrnila iz Bleda v Beograd. Dopoldne se je kralj podal iz vile Suvorov na Krmo na lov. Proti 8 zvečer je vladarska dvojica s svojim spremstvom odpotovala proti Ljubljani, kamor je dospel dvorni vlak ob 9. zvečer. Na kolodvoru se je od kralja poslovil minister Zerjav, s katerim je vladar še dalj časa razgovarjal ter se je odjavil veliki župan dr. Baltić, nakar je dvorni vlak nadaljeval svojo pot proti Beogradu, kamor dospel danes ob 11. uri dopoldne.

* Minister dr. Zerjav v avdijenci. Kakor smo poročali, je kralj v sredo zvečer pozval ministra Zerjava v avdijenco na Bled. Avdijenca je trajala jako dolgo, vendar je kralj zadržal dr. Zerjava pri večerji ter z njim razgovarjal o politični situaciji. Minister Zerjav je predložil kralju v podpis tudi vrsto ukazov iz raznih resortov. Čez noč je bil dr. Zerjav kraljev gost ter se je večerj dopoldne vrnil v Ljubljano.

* Odlikovanja. Kralj je odlikoval z redom sv. Save III. razreda župana Cirila Pirca v Kranju, pravoslavnega župnika stavrofora v Ljubljani Dimitrija S. Jankovića ter upokojenega predsednika okrožnega sodišča v Mariboru dr. Jakoba Toplaka. Z redom sv. Save IV. razreda so odlikovani: Anton Likozar, nadučitelj v pokopju in mestni gerent v Ljubljani, profesor Josip Bučar, Albert Sič, dr. Janko Štebinger, Alojzij Tavcar, profesorica Marija Wessnerjeva ter član opere Narodnega gledališča Hugon Zathay, vsi v Ljubljani. Nadalje notar dr. Vilko Maurer v Kočevju, okr. zdravnik dr. Anton Schiffrer v Ribnici, župan dr. Richard Karha v Kamniku, župan Ivan Lenar v Trzinu, podžupan veletreč Konrad Elshacher v Laškem ter župnik Ivan Piber v Senčurju pri Kranju. Z redom sv. Save V. razreda so odlikovani: Leopold Punčuh, bivši župan v Logatcu, Ivan Zakotnik, bivši župan v Zg. Šiški, Jakob Špirar, posojilniški tajnik in pisatelj v Radovljici, Janko Baraga, šol. nadzornik v Koroški Beli, Janko Toman, nadučitelj v Moravčah, Fran Kavčič, nadučitelj v p. pri Dv. Mariji v Polju, Tomo Petrovec, nadučitelj v Jaršah, Josip Turk, okr. šol. nadzornik v p. v Radovljici, Zlate Kolajna za državljanske zasluge je podelil kralj županu Francu Primožiču v Zireh, županu Josipu Štrajhu v Raketu, županu Ivanu Pirnatu v Krlni, obč. svetovalecu Ivanu Riharju v Logatcu.

* Novi predstojniki okrajnih sodišč. Za predstojnike okrajnih sodišč so imenovani: za Ormož dr. Janko Kolan, za Kamnik Ivan Hutter, dež. s. v. v Kočevju, za Škofjo Loko dr. Milko Kranjc, predstojnik v Kranjski gori, za Kočevje Jakob Jerman, predstojnik v Žužemberku, za Kranjsko goro dr. Fran Kolnik, predstojnik v Brezicah, za Trzin Mijo Černec, sodnik v Laškem, za Žužemberk Gustav Gallo, predstojnik v Trzinu, za Brezice Vinko Strasser, svet. tajnik pri Stolu sedmorice v Zagrebu.

* Imenovanja v resortu agrar. reforme. Šumarskega svetnika v 5. grupi I. kat. pri oblasnem šumarskem referentu v Ljubljani je imenovan inž. Karl Tavcar. Inspektor I-6 Anton Ruzič je pridobil šumarskemu referatu v Mariboru, Vinko Travirka je imenovan za šumarskega svetnika I. kat. 5. grupe v Celju.

* Imenovanj v resortu agrarne reforme. Pri agrarni direkciji v Ljubljani sta imenovana inspektor dr. Anton Sapla v 5. skupino I. kategorije, referent dr. Jakob Stelčančič v 6. skupino I. kategorije.

* Za vrhovnega državnega odveta pri Stolu sedmorice odd. B v 2. grupi I. kategorije je imenovan dosedanjí namestnik generalnega prokuratorja Fran Rubelli.

* Stoletnica rojstva Svetozarja Miletića. Književni oddelček Matice srbske je sklenil, da bo letos o sv. Savi proslavil stoletnico rojstva srbskega narodnega velikan dr. Svetozarja Miletića kot nekdanjega podpredsednika Matice srbske, književnika in urednika „Zastave“.

* Novi predsednik zagrebskega velesejma. Namesto nedavno umrlega Josipa Radkovića je bil izvoljen predčrtnjenim znani veletržec Fran Prevedan za predsednika zagrebskega velesejma.

* Šolske vesti. Na višjo pedagoško šolo v Beogradu je oddlo iz Slovenije pet učiteljev, med temi iz Ljubljane učitelj Ante Anzulović. — Učiteljica Asta Vodusek v Ljubljani je podala ostavko na državno službo.

* Premestitev v poštni službi. Premesteni so: poštni in telegrafski uradniki, okziroma poštni in telegrafski uradniki Marija Verič od poštnega urada v Cankovi k poštnemu uradu v Mariboru 1, Vekoslav Šturm od poštnega urada v Dolnji Lendavi za starejšino k poštnemu uradu v Vidmu pri Krškem k poštnemu uradu v Vidmu pri Krškem k poštnemu uradu v Krškem; Natalije Lingelj od poštnega urada v Rušk k poštnemu uradu v Mariboru 1; Emilija Eiselt od poštnega urada v Šoštanj k poštnemu uradu v Mariboru 1; Franja Vrtičnik od poštnega urada v Mariboru 1 k poštnemu uradu

du v Šoštanju; Anton Požeg od poštnega urada v Poljčanah k poštnemu uradu v Mariboru 2; Stefanija Schiffrer od poštnega urada v Mariboru 1 k poštnemu uradu v Topolšici.

* Imenovanja in napredovanja v prostorni službi. Profesor zagrebske univerze dr. Boris Zarnik je pomaknjen v 2. grupo I. kategorije. Profesorji v Ljubljani Adolf Rohida, Nande Marolt in dr. Fran Novak pa v 5. grupo I. kategorije. Za kustosa v narodnem muzeju v Ljubljani v 5. grupi I. kategorije je imenovan doktor Fran Kos.

* Smrtina kosa. V Dol. Logatcu je umrla dne 15. t. m. gospa Marija Mešar, roj. Poženek, posestnica in gostilničarka. Pokopnica je bila daleč naokrog in splošno priljubljena. Pogreb bo v soboto 17. t. m. ob 4. popoldne na pokopališču v Dol. Logatcu. Blag ji spomin. Žalostnim našo iskreno sožalje!

* Razpis službe okrožnega zdravnika v Grosupljem. Razpisana je služba okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Grosuplje za letno plačo 2000 Din in pripadajočimi draginskimi dokladi. Zdravstveni zastop je sklenil, da izplača okrožnemu zdravniku, ki bi stalno bival v Grosupljem letno nagrado 7000 Din. Prošnje, opremljene s potrebnimi svedočbami po čl. 12. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenih naj se vložijo do dne 15. februarja 1925. pri velikem županu Ljubljanske oblasti.

* Avtomatične telefonske centrale. Kakor javljajo z Beograda, je jugoslovanska komisija za reparacije prevzela v Berlinu naročene avtomatične telefonske centrale, ki jih je Nemčija dobavila na račun reparacij, in sicer štiri: za Ljubljano, Zagreb, Novi Sad in Skopje. Te centrale so že odposlane po Donavi in bodo v kratkem prispale v Beograd, kjer jih razdelo za določena mesta.

* Izplačila draginskih dokladov in stanarine upokojenecem. Kakor izvezo iz dobro informirane klerikalne strani, so začeli že s 1. septembrom l. l. izplačevati upokojenecem zvanikom in enakim, ki niso doživeli popolno dobo službenih let nove draginske doklade in stanarine, ki jih je Davidovič-Koroševa vlada odobrila po nastopni tabeli in ki so zlasti v lepem agitijskem mesecu januarju pridobile med upokojeneci splošno simpatijo za SLS. Pred klerikalno vlado so dobivali upokojeni zvaniki in enaki v II. razredu po 10 Din draginske doklade in po 7 Din stanarine, skupaj torej 527 Din, v III. razredu 9 + 5, t. j. mesečno 434 Din. Uspeh klerikalne skrbni za uradništvo je sledeči: nova klerikalna draginska doklada znaša v II. razredu 450 Din, nova stanarina pa 60 Din, skupaj mesečno 450 dinarjev, v III. razredu pa 400 Din + 600 dinarjev, skupaj 400 Din. Kakor čujemo pripravljajo bodoči tigri položeno reformo tudi še za ostale državne nameščenice. Izvrševalni odbor SLS je sklenil, da bodo teh revitiranih plač deležni le oni uradniki, ki bodo klasovali za klerikalno stranko. Ta sklep je vsega odobravanja vreden.

* Izpričevala o siromasti za ogrevalno kolk za šolska izpričevala. Nekatera šolska vodstva zahtevajo od dijakov za I. semester zopet nova izpričevala o siromasti, dasi je v takem zakonu in pravilniku izrecno rečeno, da veljajo taka izpričevala eno leto od dne izdajanja. Šolska vodstva naj bodo uvidelna in naj ne zahtevajo po nepotrebnem novih izpričeval o siromasti, ker s tem povzročajo uradom, zlasti davkarji in mestnemu magistratu ogromno dela, ker tu gre za tisoče in tisoče izvodov.

* Pomilanski pozdravi. Poduradniki oddelka finančne kontrole na Strojni, 1055 m nad morjem na Koroškem so nam poslali pomilanski pozdrav v obliki lepih mušic, nabranih 13. t. m. — G. Kovčič, sodni izvrševalni organ pa nam je poslal iz gorskih planin od Sv. Duha pri Solčavi na koroški granici šopek trobentice.

* Sprejem gojencev v strojno šolo vojne mornarice. V strojno podoficersko šolo vojne mornarice v Gjenovici v južni Italiji se tekom meseca marca sprejme za gojence 100 mladencev, ki bodo razvrščeni v deset letni tečaj za dobo 18 mesecev. V tem času se bodo izobrazili v strojniškem in električarskem poklicu. Pozor! za sprejem so na vpogled pri vseh vojaških oblastih in tudi pri občinskih uradih večjih krajev.

* Ne hodite v Avstralijo! Iz vrst jugoslovanskih izseljencev v Avstraliji prihaja poročilo o težkih razmerah, v katerih živijo tamkaj. Pojavila se je nezaposlenost in tamkajšnji domačini niso izseljencem pravni naklonjeni. Časopisje zahteva, naj se nadaljnje doseljevanje preprovo.

* Aretacija jugoslovanskega državljan na Dunaju. Na Dunaju je bil v sredo aretiran 84 let stari trgovski potnik Stevo Lončarevič, pristojen v Subotici, katerega beograjska policija dobi, da je neki beograjski banki predložil ponarejen ček, glaseč se na 900 dolarjev, in da je zanj prejel protivrednost. Tudi dunajsko državno pravdnstvo ga zasužnjuje zaradi goljufije. Lončarevič je bil izročen deželniemu sodišču.

* Pasja steklina v Jugoslaviji. V zavodih za pasjo stekline, katerih je bilo lani v Jugoslaviji pet, je bilo zdravljenih 9037 oseb. Od teh jih je bilo največ v Novem Sadu. Po času so bili slučajji pasje stekline v mesecu maju najbolj številni. V Sloveniji je bilo 143 slučajev. Izmed vseh obolelih sta umrla dva.

Orient?

Naročnina za „Jutra“:

Za celo leto	300 Din
za pol leta	150 Din
za četrt leta	75 Din
mesečno	25 Din
za inozemstvo mesečno	40 Din

Uprava „Jutra“

Prešernova ul. 54

Iz Ljubljane

u— Svarilo občinstva. Prejeli smo: Nedavno se je v Ljubljani pripetila slučaj, da je pri vojaškem skladišču vojaška straža pozvala dve civilni osebi s klicem: Stoj! Ker se pa dotični osebi klica nista odzvali, je straža streljala in je pripisovali le srečnemu slučaju, da strel niso zadeli. Radi tega se občinstvo opozarja, da se brezpogojno pokori pozivom vojaških straž pri raznih vojaških objektih, ker bi se sicer mogla pripetiti nesreča. Občem se ponovno razglašajo, da je od prvega narač do zore vsakomur prepovedano priti ližati se vojaškim skladiščem na razdeljo sto korakov ali bliže, ker morajo vojaške straže sicer postopati po svojih predpisih.

u— Radi fasade mestne hiše je nastalo v umetniških krogih precejšnje razburjenje. V pomirjenju duhov pojasnimo zadevo na podlagi avtentičnega poročila. Ze dr. Perič je odobril načrt prodajalne električnih predmetov v mestni hiši. Ko je sedaj stavbni urad začel z delom, so nastali gerentstvu pomisleki in je vsled tega poslalo načrt v izjavo g. konservatorju dr. Steletu. Ta je proti načrtu protestiral, na kar je predsednik ger. sveta dr. Puc takoj ustavil nadaljno delo ter naročil, da se zadeva znova prouči. Ni tedaj nobenega strahu, da bi se s kakim prenapljenim sklepom kak skvarilo.

u— Koncert šestjakobskega orkestra in pevskega zbora se ne vrši 16. t. m. ampak v petek dne 23. t. m. Opozarjamo, da nastopi ob tej priliki tudi priljubljani operni basist G. H. Zathay. Zapel bo poleg pesmi Jana Galla „Če bi bil mlajši“ tudi slavno Marcelovo arijo iz Hugonotov in preprosto, a globoko občuteno Adamičovo serenado. Vstopnice v Mestni knjižarni.

u— Dramatični odsek Narodne žitarnice v Šiški vabi vse gospode in dame, ki bi imeli veselje sodelovati pri odseku, da se prijavijo tajniku dram. odseka Nandetu Komac, Kolodvorska 15. 125

u— Zgrada poštnoekspedicijskega zavoda. Kakor znanu, začne letos graditi poštnoekspedicijski zavod v Ljubljani na Aleksandrovi cesti pri Narodnem domu poslopje za svoje uradne prostore. Prvotno v ta namen določena parcela pa je bila tako majhna, da bi na njej zgrajena stavba zadostila komaj za sedanje potrebe ekspedicijskega zavoda. Zato so si lokalni faktorji prizadevali doseči pri vladi dovoljenje, da se poslavi zgrada v večjem obsegu, kakor je za sedaj nujno potrebno, začasnno odvisni prostori pa se naj adaptirajo za stanovanja, oziroma se v njih namestijo državni uradi, ki se nahajajo sedaj še v raznih stanovanjskih prostorih. Na ta način bo na razpolago več novih stanovanj, ekspedicijski zavod pa bo imel možnost razširjenja, kadar bo postalo to potrebno. Kakor izvezo, je minister pošle in brzjava na intervencijo ministra doktorja Zerjava sedaj pristal na predlog, da se zgradi ekspedicijski zavod v večjem obsegu in odobril nakup v ta namen potrebne sosedne stavbene parcele, ki je last mestne občine.

u— Zdravstveno stanje v Ljubljani. V dobi od 8. do 14. januarja se je rodilo v Ljubljani 21 otrok (11 moških, 10 ženskega spola), med temi 1 mrtvorjenček, umrl pa je 6 moških in 14 žensk in sicer: 3 oseb za jetiko, 4 za srčno hibo, 2 za prirojeno slabostjo, 1 za vnetjem črevesa, 1 vsled nezgode, 4 osebe pa vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Na razlozljivih boleznih je obolelo 19 oseb: 17 na ošpicah, 1 na škrtelci, 1 na združenem kašlju. Ošpice so razširjene zlasti med šolsko mladino osnovnih šol. Zdravstvena oblast je izdala potrebne odredbe.

u— Kulturna sekcija Orjuna v Šiški javlja, da se vrši prihodnje predavanje v soboto dne 17. t. m. ob 20. uri v lokalni pri br. Stepiču. Predaval bo g. prof. Jeras o „dobrovoljskem gibanju“. Priidite v kar največjem številu!

u— Policijske prijave. Od srede na četrtek so bili prijavljeni policiji sledeči slučajji: 2 tatvine, 1 goljufija, 2 telesni poškodb, 1 prestopek žaljenja straže, 1 prestopek zanemarjanja nadzorstva otrok, 1 prestopek zlagajevnih predpisov, 1 pijanost, 1 prestopek kaljenja nočnega miru in 14 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretaciji sta se izvršili dve, in sicer: 1 radi nedostojnih izrazov proti kralju in 1 radi nastopa kazni.

u— Zeparji v vlakih. V zadnjem času se klata v vlakih, ki prihajajo v Ljubljano dva nepoznana moška, ki izvršujeta po kolodvorih in vlakih, koder je gneča, žepne tatvine. Prvi je okoli 45 let star, srednje postave, okroglega obraza, svetlorjavih pristrženih brk, nosi dolgo črno suknjo in sivkast mehak klobuk. Drugi je majhne šibke postave, drobnega podolgovatega čreza, ima temne pristržene brke in je nosil črn mehak klobuk ter suknjo neznane barve. Občinstvo se opozarja pred obeh nevarnima žeparjema.

u— Razne tatvine. V noči na 9. t. m. je neznan storilec odtrgal od vrat dvoranice železniškega čuvaja Ernesta Furlana na Dolenjski cesti št. 13 žabico in odnesel čez 400 kg premoga ter pol metra žaganih drv. — V predsoho stanovanja prejemnika Karola Stepišnika v Jančičevi ulici št. 10 je prišel dne 13. t. m. neznan berač, ki je že preje obral vse atrenke v hiši in mu ukradel suknjo, vredno 500 Din. Poizvedbe za beračem so ostale doslej brezuspešne. Istotako je bila ukradena suknja dijaku Rudolfu Zmerzi ob priliki predavanja v Jugoslovenski tiskarni. Tatvine je osumljen neki dijak.

Jutri v Union V. Slovanski večer Akademija in ples

Iz Maribora

a— Pogreb ge. Amalije Lauter, vdove po šolskem svetniku Luki Lauterju in tašče velikega župana dr. Pirkmajerja, se vrši danes, v petek, dne 16. t. m. ob 16. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pohorju pri Mariboru.

a— Mariborski trgovec pod vlakom. Včeraj ponoči so našli na železniški progi pri Limbušu vsega razmesarjenega trgovca Franca Radija, ki je imel trgovino s špecerijo na Aleksandrovi cesti v Mariboru. Sorodniki pravijo, da je med vožnjo iz Limbuša v Mariboru dobil srčen napad, padel pod vlak in prišel pod kolesa.

a— Glasilo spoznavašev Roglič & Ribarič v Mariboru je postala tudi uradno klerikalna „Straža“. V večeršnjih številki je prinesla podrobno poročilo o prihodu g. Markovića iz Beograda, ki se je baje nastanil za dalj časa v Mariboru, da bo tu agitiral za to zadnjo štirinajsto škripijo. Smo radovedni, koliko uspeha bo imel med klerikalci!

Iz Celja

a— Klub esperantistov v Celju. Redni pouk kakor običajno vsako soboto točno ob 8. uri zvečer v rudarski šoli. Ker so se zadnje uro pričelo s čitanjem in prestavljanjem, se opozarjajo vsi člani, da si radi lažjega napredovanja v pouku nahajajo J. Borelovo slovnico. Za praktično vezbanje v čitanju je najboljši prikladna dr. Kabe „Unua Legolibro“ torej prva šitanka. Navedene učne pripomoči

Modeli ateljeja Šarc

so dovršeni ter na razpolago. Razpoloženi so na prosil ogled 16. in 17. t. m. Cenjene dame se vabijo na ogled v navedenih treh dneh od 1/2 11. do 1. in od 3. — 6. ure.

Vabijo se tudi dame z dežela.

MODNI ATELJEJE M. ŠARC

Ljubljana, Kongresni trg 4/1.

Narodni dom v Kranju.

Kavarna in restavracija

nanovo otvorena

se priporoča domačinom in tujcem.

ke ima klub v zalogi in se dobi ob sobotah v šoli, v ostalem času pa pri predsedniku kluba (poslopje carinarne soba št. 36).

Iz Primorja

* Stevilno volilnih okrajev in poslancev na Primorskem. Novi italijanski volilni red določa enaimenske volilne okraje, ki volijo vsak po enega ljudskega zastopnika. Videmska pokrajina dobi po njegovih določilih 14 poslancev, Trst 4, Pula 4, Zader in Reka pa po enega.

* Splošitev parnika. Te dni so v Trstu izpustili v morje ladjo „Guido Brunner“, prvi večji parobrod, ki je bil zgrajen v tržaški ladjedelniški odkari je Trst italijanski. Ladja je 66.14 m dolga, 10.67 m široka in se bo pogrezala 4 in pol m globoko.

* Novi furlanski prefekt v Vidmu. Iz Pavije je dospel v Videm novi furlanski prefekt komendant Ricci, bivši uradnik v rimskem notranjem ministrstvu. Takoj po svojem prihodu je prevzel agende politične uprave.

* Gorška „Trgovsko-obrtna zbornica“ se je preselila iz svojih dosedanjih prostorov v ulici Codelli na Corso V. E. * Premog. v Brdih. Neki posestnik iz Snežatnega v Brdih je zasledil v svojem vinogradu, ki leži ob potoku Blirši v Snežatnem premogovno žilo, katero so kmalu nato preiskali izvedenci iz Gorice. Po dosedanjih ugotovitvah sodeč, obeta blid premog precej dobre kakovosti.

* Eksplozija šrapnela. 12letni Anton Leban iz Dolja pri Tolminu je našel na polju šrapnel. Odnesel ga je v vas in je udrihal po njem toliko časa, da je eksploziralo. Naboj je dečka smrtonosno ranil in so ga morali poslati v gorško bolnišnico.

Prijetna izmena

V hiši je bil velik kralav. Gospa je begala po gostilni, po kuhinji in po stanovanjskih sobah. Vpila je in vila roke, se pripogibala tudi sama in gledala pod polhišto, toda dragocene broše ni našla. Vse je bilo na nogah, dekla je skakala semintja in vrtela očel, kot bi hotela zvrzati iz tal izgubljeno stvarico in celo natakarcica Ančka je stakala, vsa obupana in blede ter z zmešanim pogledom blodila po kotih. Naenkrat je pridrla iz prvega nadstropja v gostilno zopet gospodina in zaokala tako obupno za dragocenim spominom, da so polile solze tudi natakarcico Ančko. Stresla se je po vsem životu, izza bluze pa ji je padla broša na tla — ravno pred noge gospodinje. Vsem so se presenečenja zavrele očel. Ančka je padla na kolena, a se je kmalu dvignila in z milostnim privoljenjem svoje gospodinje natlačila in zaprla svoj kovčeg in odšla.

Gospod Bernard se je vozil takrat po izvršenih opravkih zunaj na deželi, domov. Ko je prispel v Ljubljano pozno v noči, se je sicer malo zbit, vendar podjeten kot običajno odločil, da stopi in potrkna na okno kot običajno. Gospod Bernard se je pred meseci navdušil za Ančkino plave očel, v katerih je našel odziva. Nikdo mu ni hotel verjeti, da je nesrečen v zakonu, je Ančka ga je rada poslušala. Zato je redno skoro vsako noč prihajal k njej, kajti na samem brez prič se je dalo lepše govoriti. V kotu za oknom se je tako čul marsikak vzdih, ki je prihajal iz globine srca, čeprav je sempatia duhetel po mali laži, ki jo je pa narekovala ljubezen. Gospa, mlada in lepa vdovica, je sicer včasih v gostilni postrani pogledala Bernarda in Ančko, vendar je vprico njiu molčala. Zato pa je rada prišla v vas k Bernardovi ženi in ji marsikaj zaupala, kar je Bernardu grenilo življenje.

Včeraj zvečer je bila po dogodku v hiši čisto nesrečna in celo v noči ni imela miru. Zdelo se ji je, da je imela Ančko pravzaprav rada in ni storila popolnoma pravilno, da ji je brez nadaljnjega odpoda. Vest ji ni dala miru, hodila je zavila v veliko črno ruto po sobi gor in dol, nato pa odšla pogledat v prazno Ančkino sobo. Notri je vladal pokoj in dišalo je po neznanški samotni in dolgačasu. Tema jo je motila in objel jo je tesen občutek. Kar je potrkalo. Sprva se je zdrznila, potem pa je vstal v njej vrahč — radovednost. Do to bo — skrivnost... Potrkalo je močneje in gospo je zdržilo, objel jo je čuden mamljiv občutek. Vrgla je črno ruto čez glavo takoko, da ji je kuka samo ščipec obraza izza črnine. Odprla je narahlo skoro prizrzeno okno in počakala. Pred njo se je dvigala postava gospoda Bernarda... Pustila je, da jo je narahlo objel in jo nazival svojo drago Ančko. Govoril je v takem vzhičenju, da so jo pekle v obraz njegove navihane očel, govoril je tako prijetno, da sama ni prišla niti do tihe ne glasne besede, govoril je tako, da se ji je kresala luč njegovih belih zob pred očmi in da je v hipu postala zopet neznanško jezna na Ančko... Njegova bližina je božala in zdelo se ji je, da je v istini nesrečen v zakonu. Dala mu je na koncu poljub, gorak, se nasmejala, odkrila glavo in čukala...

Presenečen vzklit! Potem pa je gospa pomirila Bernarda in povedala, da ga je pripravljena ravno tako razumeti, kot Ančka... In v tem in bil Bernard izredno zadovoljen.

FILM

Lukrecija Borgia

je sijajna ilustracija slovitega romana

„Hči papeža“

Film je veleinteresanten a popolnoma razumljiv je šele potem, če ste čitali roman „Hči papeža“, ki je izšel v ponatisku kot „Jutrov“ roman. — Dobiva se v insertnem oddelku „Jutra“ v Prešernovi ulici šte. 4.

— Cene broširani knjigi 30 Din, vezani 40 Din. —

Iz življenja in sveta

Afera Lederer

Vse dunajsko in budimpeštansko časopisje se na dolgo in široko bavi z afero nadporočnika Ledererja in njegove žene. Pristojna oblast zaslišuje neprestano oba obtožena, a ne more dognati ničesar pozitivnega, dasi prihajajo na dan vedno bolj zagonetne stvari, pri katerih sta igrala Lederer in njegova žena odločilno ulogo. Posebno podrobno raziskujejo policijski organi preteklost nadporočnikove žene, ki je zelo čudna prikazen.

V nasprotju z njenimi trditvami je sedaj ugotovljeno, da je bil oče Ledererjeve železniški čuvaj na Stajerskem. Ze v deklinskih letih ni bila Mici nič priča. Potepala se je zelo rada in naposled jo je življenje zaneslo v Požun, kjer je služila za blagajničarko v več kavarnah. Potem se je preselila na Dunaj. Dobila je službo v kavarni »Kolosseum«. To je bilo v vojnih letih 1917. in 1918.

Ze v Požunu se je seznanila z Ledererjem. Med obema so se razvili intimni odnosi. Mici Schwarz, kakor se je tedaj imenovala dekla, je bila velika kokota. Lederer je to dobro vedel, toda je pustil ljubico, da dela kar hoče. In menjavala je moške kakor rešeto moko. Leta 1918. pa se je odpeljala v Požun, kjer si je vzela Ledererja za zakonskega moža.

Nadporočnik je bil kmalu prestavljen v zapadno Madžarsko. Služil je tudi v Segedinu. Pozneje je bil dodeljen takozv. Pronayevemu oddelku. Ta oddelk je imel svoj sedež v Budimpešti, toda je pošiljal častnike in vojake tudi v Transdanubijo, kjer je zasledoval komuniste, ki so bili vladi trn v peti.

Lederer je v Transdanubiji postopal zelo samolastno. Ravnal je z ljudmi zelo živinsko in je mnogo oseb sam obsodil in odredil njihovo justifikacijo. Pri tem se je pokazal izredno krvoločnega in so se pri njem pojavili tudi sadistični instinkti. V zapadni Madžarski je rekviriral živila na lastno pest in je pri tem kradel kolikor se je dalo.

Doslej leti na Ledererja sum, da je umoril s pomočjo svoje žene vsaj tri do štiri osebe. Glede onega mrliča, katerega so našli razsekane v parku mestnega ribnika v Budimpešti, se ne da natančno dognati, kdo ga je umoril; so pa razlogi, ki obtežujejo Ledererja, ker je takrat služil v bližnji mestu, kjer se je našel mrlič. Nekateri celo pravijo, da se je vozil Lederer v dneh umora okoli parka z avtomobilom. Druga žrtve je neki »strica«, ki so ga videli na svatbi Ledererja in Schwarzove. Ta gospod je pozneje izginil brez sledu. Tretja žrtve je klavirski fabrikant Reissmann, četrti pa neki gospod, s katerim je imela opraviti Ledererjeva žena še kot dekla in o katerem se istotako ne vé, kje je končal.

Dunajski listi zasledujejo Ledererjevo afero z velikansko pozornostjo. Vzrok temu tiči v dejstvu, da je izginil neki Reichardt, ki je potoval na obisk k nadporočnikovi ženi v Budimpešto, odkoder se ni več vrnil. Dalje je Lederer osumljen umora nad nekim dunajskim potnikom, ki je za časa divjanja Pronayevga oddelka izginil v Komornu iz vlaka. Mož je potoval v spremstvu svoje soproge. Nekdo je prišel ponj in ga je odpeljal, nakar se ni nikjer več pojavil.

Lederer je bil ponovno na Dunaju leta 1920. se je vpisal v tuisko knjižnico v hotelu, kjer je prenočil s pravim imenom, toda pri poklicu je navedel značaj eksportnega akademika. Na Dunaju je skupno z ženo izvršil tudi neko povelje, kar mu je podkurilo polstopali, da se je moral nemudoma od strani. Tudi sicer ne vé dunajska policija povedati nič dobrega o Ledererju. Pazna ga za stranskega kvartarja in

hazardnega igralca, sploh za človeka brez moralne kvalifikacije.

Afera se je razvila v Budimpešti v pravcato madžarsko zadevo Haarmann. Koliko ljudi imata zverinski mož in žena na vesti, je še vedno nemogoče reči. Podoba je, da sta morila z velike opreznostjo, o čemur posebno svedoči dejstvo, da sta znala tako mojstrsko zabrisati sledi za izvršenimi zločini.

Lederer oboleva za škrlatico.

Naknadno k aferi Lederer poročajo, da je Gustav Lederer obolel za škrlatico. Preiskovalni sodnik je radi tega moral začasno ustaviti zasliševanje obtoženca, ki je prebil s svojo ženo noč po umoru klobasičarja Koudelke na nekem plesu.

Tutankamnova tašča

Pred meseci so listi obširno poročali o Tutankamnovem maščevanju nad tistimi, ki so prišli v Dolino kraljev motit njegov večni sen. Te dni pa listi zopet poročajo, to pot pa ni njihov predmet Tutankamen sam, marveč njegova tašča, ki se je maščevala nad neko londonsko gledališko truplo. Stvar pa se je zgodila tako-le:

Impresario Archibald de Bear je sklenil postaviti častito egipčansko gospo na oder. Tašča faraona Tutankamna naj bi namreč pela kupte. Taka profanacija!

Vse je šlo lepo po načrtu. Toda na predvečer predstave se je zgodila nesreča: glavni igralec je namreč izgubil glas in moral se je nemudoma podati v bolnico.

Naslednji dan se je nesreča nadaljevala. Igračka, ki naj bi predstavljala taščo, kraljico Nefretiti, je obolela na najnevarnejših simptomih. In kmalu za njo so tudi ostale igralce jele prijemati bolečine v grlu in drug za drugim so se morali zatekati k zdravniku. Celo komponentu ki je zložil godbo za predstavo, ni prizanesla neusmiljena faraonova tašča. Ko se je hotel odpeljati v London na glavno skušnjo, je izgubil medpotoma svojo prilago, zamudil vlak itd.

Ko so preostali še zdravi člani grupe videli, kaj se godi, so se začeli buniti, sklicali so posvetovanje in zahtevali od ravnatelja, naj ukine vse priprave za predstavo. Archibald de Bear se je dolgo časa upiral, nazadnje pa se je vendar moral ukoniti. Objavil je v listih, da se predstava ne bo vršila.

A glej čudež! Ko je objava izšla v listih, se je glavnemu igralcu mahoma povrnil glas in tudi ostali igralci so ozdraveli. Povsem jasno je torej, da se je stranska kraljica Nefretiti hotela maščevati nad nesrečnimi igralci.

Do tega sklepa so namreč prišli londonski listi!

Francoski boljševik pred sodiščem

Naši čitatelji se mogoče še spominjajo francoskega kapetana Sadoula, o katerem je »Jutro« pred časom pisalo, da se je 1. 1917. z neko francosko vojaško misijo podal v Rusijo, kjer se je po komunističnem udaru pridružil boljševiškim vrstam. Sadoul se je nedavno vrnil v Pariz, kamor je prispel obnem s Krasnom. Pariška policija je bila o Sadoulvem pridu tako obveščena in je podvela vse, da bi mogla moža aretirati, kar je tudi storila.

Sadoul, ki je odšel v Rusijo kot oficir francoske armade, je bil kmalu nato od francoskega sodišča in contumacijski obsojen na smrt. Vojno sodišče v Orleansu pred katerim se je moral zagovarjati: Sadoul radi prestopa v tabor sovražnikov, je obravnavalo zadevo bivšega kapetana z vso strogostjo. Proces je bil pravcata senzacija.

Obtoženeц se je zagovarjal popolnoma prosto. Predsednik senata, pred katerim je stal Sadoul, je možu dovolil poslužiti

se vseh podatkov, ki se mu vidijo kot olajševalne okolščine dovolj tehtni in razbremenilni. Sadoul se je ponudne mu svobode poslužil v polni meri. Dejal je uvodoma, da je zelo zadovoljen, da so ga pripeljali pred sodišče. Že delj časa je želel, da bi se mogel vrniti v domovino, kar se mu je naposled izpolnilo.

»Jaz sem«, je dejal obtoženeц, »dober komunist in član Internacionalne, toda se prej sem Francoz«. Nato je začel pripovedovati, kako so nameravali boljševiki podpreti Francijo v njenem boju proti Nemčiji. Bivši francoski poslanik v Moskvi Noulens in generala La Vergue in Niessel, člana francoske misije v Rusiji, pa sta to preprečila. Noulens je dobro poznal kakšno je stanje stvari, toda je kljub temu pošiljal v Pariz lažljiva in tendenciozna poročila, katera mora sedaj Francija drago plačevati. Sadoul trdi, da je stopil v pogajanja z Leninom in Trockim. Šele na nagovarjanje Noulensa, ki je naglašal potrebo, da stopi sovjetska vlada v pogajanja s centralnimi državami. Sadoul je ves čas nastopal za interese Francije. Njegov cilj je bil vzpostaviti dobre, redne odnose med Francijo in Rusijo.

Kapetanov govor je napravil na sodni dvor tako velik vtis, da je bil obtoženeц na zagovornikov govor provizorično izpuščen na svobodo. Predlog, da je treba Sadoulu slučaj obravnavati strogo z vojaškega vidika, na katerega ne sme prav nič vplivati politična vprašanja je bil sprejet soglasno in Sadoul je odšel iz sodne dvorane v spremstvu svoje žene in dveh otrok. Prijatelji in somišljeniki so mu pri tem prilejali burne ovacije.

Harry Liedtke? Maria Jacobini?

× »Društvo zelenega polumesečca«. Znano je, da vlada v Turčiji priljubljeno antiakoholno pokret, ki ima nalogo, čuvati »suh režim« in podpirati vlado v njenih prizadevanjih. Pokret se drži pokonec z direktno podporo »Društva zelenega polumesečca«. Organizacija je sedaj obkoljena stalistiko o svojem delovanju. Bilanca pokazu je prav zanimive podatke. Statistika odkriva interesantno dejstvo, da je pijunska razvada in strast v Turčiji posebno močno razširjena med ženskami. Zategadelj je turško ministrstvo za prosvetne zadeve izdalo naredbu, da se morajo na celokupnem državnem ozemlju vršiti predavanja, ki naj pobijajo tendence alkoholizma. Predavateljem je naložena naloga, vmenati pijančevanju vedno žensavo za sport. Angorska vlada misli, da bo s to propagando vsaj nekoliko ublažila mizerne razmere v državi.

× Einsteinova teorija. Profesor Michaelson na univerzi v Chicagu je izjavil, da so razsečni fizikalni eksperimenti, ki so trajali nad pol leta in ki jih je pospeševala univerza, doprinesli dokaz o pravilnosti Einsteinove teorije o prenosu svetlobe.

× 45 let v ječi. Silvio Visconti, svoj čas zloglasni razbojnik v Siciliji, ki je bil pred 45 leti obsojen na smrtno ječo, je bil te dni izpuščen na svobodo. Visconti, ki je danes star 98 let (pa naj kdo reče, da v zaporu ne doseže visoke starosti!), je izjavil, da noče zapustiti ječe, ker se mu je priljubila in postala njegova druga domovina — saj je prebil v njej skoraj polstoletja! Ravnateljstvo je upoštevalo željo bivšega jetnika in ga namestilo za jetniškega vrtarja.

× Posojila vseučiliščnikom. Na Francoskem obstaja že več let zakon, ki dovoljuje univerzam, da smejo dajati posojila na častno boro. Akademiki se obvežejo, da bodo

povrnili posojila po preteku gotove dobe. To se zgodi seveda šele tedaj, ko dobi službo in s tem plačo. Vsega skupaj so dovolile francoske univerze lani vseučiliščnikom za 915.000 frankov posojil. Kredit je znašal 1.158.000 frankov. Vidi se torej, da dijaki niso izrabili vsega kredita, ki so ga imele univerze na razpolago za posojila.

Vzrok tiči deloma v tem, da so dijaki na Francoskem povprečno boljše situirani kot pri nas v Jugoslaviji, deloma pa v tem, da mnogo akademikov kljub pomanjkanju noče vzeti posojil, ker vedo, da jih bodo tudi takrat težko plačevali, ko pridejo v službo, ki so kolikor toliko, vsaj v začetku, slabo plačane.

Po slovanskem svetu

† Dr. František Drtina

V Pragi je umrl v četrtek češki pedagog in filozof, univ. prof. dr. František Drtina. Njegova smrt je nenadomestna izguba za češkoslovaški narod in ves slovanski svet. Z Drtino lega v grob eden najodličnejših sobojnikov velikega Masaryka, duševni vodja pokreta, ki je preporočil češkoslovaško in v veliki meri tudi jugoslovensko miselno življenje na podlagi načel velikega vzgojevalca Komenskoga.

Vso svojo ljubezen, vse svoje življenje je posvetil Drtina šolstvu in sploh vzgoji. Nešteta so dela, referati, sestavki in predavanja, ki jih je posvetil češki šoli. Vse svoje ogromno znanje je postavil v službo te najljubše mu naloge. Zato ga je češko učiteljstvo tudi ljubilo, kakor pravega očeta. Izredno mnogo je koristil Drtina češkemu šolstvu tudi v dobi, ko je bil od 1. 1907. — 1911. poslanec v avstrijskem parlamentu, kjer je vzbudil v decembru 1. 1907. pravo senzacijo s sijajnim govorom proti klerikalnemu navalu na svobodo univerz. Politično je pripadel Drtina od Masaryka ustanovljeni realistični stranki; bil je tudi z Masarykom ustanovitelj in izdajatelj revijalnega dnevnika »Čas«, ki je bil skoraj evangelij ne samo za češko, ampak tudi za velik del slovanske mladine, zlasti tudi jugoslovanske. Zato je umerno, da je bil »Čas« med prvimi listi, ki jih je avstrijska vlada ob izbruhu vojne zatrla.

Izmed dolge vrste pokojnikovih del omenjamo v prvi vrsti njegovo znanstveno študijo »Miselní razvoj evropskih narodov«, ki jo imamo tudi v slovenščini. Knjiga je ponesla Drtinovo ime po vsem kulturnem svetu in okrepila tudi sloves češkega znanstva sploh. Izšla je v prvi izdaji 1. 1902., tik pred vojno pa v drugi, temeljito predelani izdaji kot »Uvod v filozofijo«.

Kot univerzitetni profesor je imel v predvojnem času prof. Drtina velik vpliv tudi na slovenske akademike, ki so študirali v Pragi. Drtinov in Masarykov realizem je bil visoka politična šola takratne slovenske mlade generacije.

František Drtina je bil rojen 8. oktobra 1861. v Hnevišinu. Na praški univerzi je postal 1. 1891. docent za filozofijo, 1. 1898. izredni, 1. 1903. pa redni profesor filozofije in pedagogike. Kot dijak in docent je mnogo potoval po Evropi, študiral v Berlinu in Parizu in povsod navezal trajne stike z evropskimi znanstveniki. Po prevratu je bil imenovan za državnega podtajnika v prosvetnem ministrstvu, pustil pa je to službo 1. 1921., ko se je vrnil zopet na univerzo. Žal pa ga je kmalu nato bolehal in v četrtek ga je smrt za vedno iztrgala iz srede osvobojenega naroda, kljub njegovim 64 letom še vedno mnogo prezgodaj.

Poljski glas o Jugoslaviji

Varšavski list »Przegląd Polityczny«, ugleden politično-naučni časopis, je posvetil celo svojo zadnjo številko sodobnim aktualnim vprašanjem na Balkanu. Omeniti nam je posebno dva članka, ki se bavita z jugoslovensko in rumunsko zunanjo politiko. Zelo izčrpna je študija o zunanji politiki naše države. Napisal jo je Sigmund Klimowicz pod naslovom »Osnove zunanje politike države SHS«.

Uvodoma naglašava avtor, da je danes zelo težko pisati o zunanji politiki katerekoli balkanskih držav. Ker se je Nemčija morala odpovedati ekspanziji na bližnji Vzhod, je prišlo na Balkanu do nove orientacije. Balkan se nahaja še danes v

položaju polgrupiranja. Škoda je le, da Poljska danes še ne posveča dovolj pozornosti balkanskim državam.

Razpravljanje s političnih programih in strankah v Jugoslaviji, pravi avtor, da je njihov značaj na Balkanu povsem drugačen kakor v ostali Evropi. Z ozirom na šibko politično kulturo širokih mas je težko misliti na doslednost zunanje-političnega programa. Voditelji mnogih strank in skupin izkoriščajo gotove simpatije in antipatije volilcev, podpirajo bolj zahtevne instinkte nego stvarne potrebe in se ne trudijo, da bi stvorili konkreten političen načrt.

Jugoslavija se je po končani vojni nahajala v precej težkem položaju. Iz malo balkanske Srbije je nastala velika država med Egejskim in Jadranskim morjem, krepka država Srednje Evrope. Avtor končuje svoj članek takole: Naj se razvija Jugoslavija v kateremkoli pravcu, eno je gotovo, da je za Poljsko velikega pomena, da se na Balkanu nasloni na državo, ki bo, čim premaga vse notranje težkote, igrala na evropskem jugu vevleznogo vlogo. Jugoslavija, ki leži na črti tradicionalne nemške ekspanzije na Vzhod in je globoko vključena v Evropo, mora še radi svojega geografskega položaja zanimati tudi poljske politike. Poljsko-jugoslovensko prijateljstvo je treba utrditi, a paralelno a tem mora napredovati tudi poljski kulturni vpliv na Balkanu. Prvi koraki v tem pravcu so srečni, sedaj je treba započeto delo samo vztrajno nadaljevati.

Desetletnica komornega gledališča v Moskvi. Tik pred zaključkom starega leta 1924. se je vršila svečena proslava 10 letnice Komornega gledališča v Moskvi. Za svečanost so izbrali prostore Velikega gledališča. Najprej je bila predstava, potem pa je prečital član gledališča V. Kamenskij jubilejno pesem, nakar se je zavess zopet dvignila. Na odru so se zbrali vse člani gledališke pozornice z režiserjem Tairovim in primadono Konevovo na čelu. S prosvencija je bilo videti plakatov vseh komadov, ki so bili na sporedu »Komornega gledališča« tekom zadnjih desetih let. Igralce in njihove voditelje so pozdravili številni zastopniki državnih kulturnih in umetniških ustanov, med katerimi je posebno treba omeniti odposlanca »Hudočestvenega teatra«, ki so prišli tovarišem čestitati v kostumih pravkar odigranega »Čreknjavega vrta«. Posebno senzacijo je vzbudil defilé otrok iz državnih šol, ki so prišli na oder z zastavo in napisom »Komorno gledališče prinaša umetnost najširšim slojem«. Tairov je odgovoril, da je pripravljen izpolniti naloge, katere stavi nanj ruska mladina.

Češkoslovaško-jugoslovenska liga v Pragi je imela konec prošlega decembra svoj redni občni zbor. Svrha društva je znana: liga dela za okrepitev kulturnih in političnih zvez med obema državama. Občnemu zboru je predsedoval minister dr. Hodža, ki je izjavil, da sta kralj Aleksander in predsednik Masaryk sprejela protektorat nad veseloigro, ki jo liga priredi meseca januarja v Pragi. Glavni tajnik društva, dr. Koutský, je poročal o poslovanju društva v preteklem letu, blagajnik Čihák pa je prečital blagajniško poročilo. Liga si je predčital v letu 1925 za naložen ustanovitev velike jugoslovanske knjižnice v Pragi in pripravljanje informativne knjige o Jugoslaviji v češkem jeziku. Za novega predsednika društva je bil izvoljen minister dr. Hodža, za podpredsednika praški župan dr. Baxa, za njegovega namestnika pa naš rojak, vseučiliški profesor dr. Matija Murko.

Tatica

Iz tržaškega življenja.

Kavarna Battisti na Viale XX Settembre, prejšnjem Acquedotto, v Trstu ima v zadnjem času privlačno silo, ki večer za večerom polni njene razsežne prostore. Ta privlačna sila so tri Poljakinje, ki naravnost sijajno igrajo najtežje glasbene komade. So sicer strokovnjaki, ki prisegajo, da so te Poljakinje čisto navadne Dunajčanke, najtežje glasbene komade. So sicer strokovnjaki, ki prisegajo, da so te Poljakinje čisto navadne Dunajčanke, najtežje glasbene komade. So sicer strokovnjaki, ki prisegajo, da so te Poljakinje čisto navadne Dunajčanke, najtežje glasbene komade.

Gospa Margerita B., lepa, zakonito od svojega moža ločena gospa, je imela zelo levo imetje, ki ga je podelovala po svojem očetu. Toda to imetje je šlo pot vseh minljivih stvari in gospa Margerita je začutila potrebo, da resno razmišlja o nadomestitvi svojega zakonitega moža s kakim naslednikom. Bil bi naj tudi star, samo da bi bil bogat, čeprav grd, samo da je odprl rok. Pa ga je šla iskat takega naslednika.

Tistega večera je posetila vse kavarne in restavracije, v katerih svira godba in kamor zahajajo izbrani ljudje. In je končno prispela v kavarno Battisti, kjer se je gnetla okoli lepih Poljakinj cela gruča gospodov, že neko čiko postarnejših, zato pa brez dvoma

tem petičnejših. Saj je stara stvar: čim manj na glavi, tem več v žepu! Gospe Margeriti je zelo ugajal mlajši v kavarni Battisti, in od tistega večera je bila stalen gost v kavarni. Bilo ji je še tem prikladnejše, ker stanuje v eni onih prečnih ulic na Acquedotto.

V kavarni se je gospa Margerita seznanila z gospodom Antonijem C., bivšim trgovcem z živino in mesarjem. Sior Antonio je že dve leti vdovec, je lastnik več hiš in uživa svojo vedro starost, ne da bi ga pekla vest zaradi stotin in stotin volov, krav in telet, ki jih je tekom svojega štiridesetletnega delovanja spravil na oni svet, oziroma v žledece svojih sosesčanov, in zaradi tistih »malenkosti«, za katere je vsaj pri vagi opeharil svojega bližnjega tekom onih štiridesetih let.

Gospa Margerita, ki je bila razumna žena, je hitro spoznala, da ji vpkomeni mesar prihaja prav kakor parmezan na makarone in da bi bila nesposobna, če ne bi mu nastavila mreže.

Sior Antonio pa kot strokovnjak, ki že na prvi pogled pretehta stvar, tudi ni ostal nedovzeten za zapeljivo poljavo gospe Margerite, ki je, kar ji bodi v čast povedano, ono neko praznino v pogovoru izpolnjevala s sijajno zgovornostjo svojih bujnih neher.

— Če bi jo kupoval na kilo, — si je dejal sior Antonio, — bi bila vredna lep kumček stotakov.

Četrti ali peti večer potem, ko sta

se seznanila, jo je po končanem koncertu spremljal do hišnih vrat.

— Malo je, — si je mislila gospa Margerita.

Prišla pa je nedelja, in ne vé so, kako se je dogodilo; ali in je omanila sentimentalna glasba Poljakinj, ali pa so ju razvneli precej številni konjaki, ki sta si jih privoščila. Dejstvo je, da se nista zadovoljila s slovesom na hišnem pragu.

— Vstopite, — je vzdihnila gospa Margerita, ko je odklenila hišna vrata. — Tako sem sama in dolgočas mi je.

Sior Antonio je razumel in se ni dal prestrašiti.

— V prvo nadstropje, — je dehnila potem, ko je zaklenala vrata, in sior Antonio je ves srečen stopal po stopnicah navzgor.

V prvem nadstropju sta vstopila v ljubko opremljeno, prijetno zakurjeno sobo. Kdor ne bi poznal gospe Margerite, bi mislil, da je prišel v sobo mlade dekle, ki se kmalu začela sanjati o ljubehni. Tako deviška je bila videti soba.

Postela s snežnobelimi blazinami in s čokami na ruham, pripetih na oltar iz rožnatih rdečih svilenine, je zapeljivo vabila k sebi.

— Sedite, sior Antonio, tamle na divan. Tako boste lahko prisostvovali moji nočni toaleti.

Sviljka z rožnatim abažurjem je razlivala po sobi nežnomočno svetlobo,

ki pa je bila dovolj živa, da se je moglo videti, kako je gospa Margerita odlagala obleko.

— Pridite semkaj, — ga je povabila in stegnila, sedeč na postelji, roke proti njemu.

Sior Antonio je tedaj začutil v sebi nekako zadržano. Videl je, kako se je blestelo njeno belo telo na rožnati svili odeje.

— Ali sem ti všeč tako?

Ta tako je pomenjal v košulici. In še hočem povedati resnico, je bila ta košulica precej kratka.

— O Margerita, če si mi všeč!

— Ali mi dariesh kaj?

— Kar hočeš!

— Potrebnovala bi dvesto lir...

— Na jih. Ali ti bo zadostovalo?

— Več, izdatke imam velike, — je dejala boleče in se z nedolžno ljubkostjo nagnila s snežnobelo košuljico.

— Na ti štiristo.

— Hvala! Kako si dober! Rada te imam! Ali boš prišel vsak večer k meni v posete?

— Ne samo zvečer, dušica moja.

Ker nimam nikogar, poskrbim tudi za tvojo bodočnost.

Gospa Margerita je tako zelo premagala čut hvalečnosti, da si je pritisnila na srce roko, s katero pa je še vedno držala doljnji rob košuljice, in vprašala:

— A kako poskrbiš zame?

— Podarim ti hišo.

Gospa Margerita je od radosti skočila v kriku in ni niti opazila, da ji je košuljica zdrknila z ramen.

— Imenoval te bom za svojo dedinjo!

Ker ni bilo ničesar več, kar bi bilo moglo kam zdrkniti, je gospa Margerita zopet stegnila roke proti sioru Antoniju ter z globokim vzdihom skoraj bolešno zajčala:

— Prihi, prihi, da se ti zahvalim!

Zadrega sior Antonija je postajala vedno večja in večja in končno je tudi vzdihnil in dejal:

— Ne zameri mi, draga moja, ali nisem bil pripravljen na tako ljubezni sprejem. Oprosti mi. Pogovoriva se nekoliko.

Pa sta se pogovarjala in še pogovarjala, toda vsi argumenti so govorili le zanj in ubogi sior Antonio ni vedel, kaj bi odgovarjal.

— Razumem te, prijatelj moj, — je rekla gospa Margerita z glasom, kakor bi dajala odvezo. — Pa jutri večer!

Kakor se pa zili, pa ubogi gospod Antonio tudi prihodnji in vse nadaljne večere ni imel boljših argumentov.

— V resnici, žal mi je, — je pripovedovala predstojnica gospe Margerita v krogu svojih prijateljic. — Poštena žena sem in denar, ki ga potrebujem, si hočem služiti na pošten način.

Toda njemu, verjemite mi, njemu ga kradem. Da, kradem mu ga, za moje poštenje!

Gospodarstvo

Gospodarstvo sovjetske Rusije

Prebivalstvo povojne Rusije šteje 130 milijonov duš in je posebno redko naseljeno v severnih pokrajinah, kjer se žive majhna plemena na neprimerno obsežnih zemljah. Kmetijski stan zavzema v Rusiji 95 odst. prebivalstva. Dobro naseljena Ukrajina prvači v poljedelstvu in si je po vojni prva pomagala. Vse južne pokrajine notri do Mongolije ji sode in pomenijo prvo žitnico. Napredek poljedelstva ločuje pospešiti z industrializacijo, ki je poslednji pripomoček za proletarizacijo kmetijskega stanu. »Sovhoz« se imenuje organizacija, ki daje komunam kredit in potrebščine. Stroji prihajajo iz Amerike.

Zemlja dobi za eno leto lahko vsak državljan. Kmetije meri približno 10 milijonov hektarjev. Razdelitev ne zadeva vrtov, kar ravno zaradi tega omogoča razvoj sadjarstva. Jabolka, hruške in češnje so zelo razširjene, a pridele je v pristo trgovino. Šele v poslednjem letu so začeli vkuhati večje množice sadja, češnje pa suše, ker jih za žganje ne potrebujejo. Grozdje dajejo Krim in ostale južne pokrajine, a vino je radi hudih carin zelo drago. Vrtove za zelenjavo nahajamo le v bližini mest, ki uporabljajo ogromne množice kumar, kapuste in korenja. Krompir ni priljubljena jed, važnejša je kaša, ki je poznajo več vrst. Sicer so vrtni prideki isti kot pri nas.

Glavni poljski pridelek so razna žita. O letine mora kmet odmeriti delež za državno preskrbo mest. Kmetu ostane le večno zadostna množina žita za dom, pri čem se vrste pritožbe, da država prelošno plačuje. Beloruski kmet trdi, da je bo siromake kot pred vojno, da nimajo niti hleba dovolj, a kljub temu izdeluje iz rži vodko. Na tak način si lahko pridobi nekoliko denarja za davke, ker bi sicer moral prodati živino. Posebno veliki davki teže večje posestnike. Rodnine krasnoarmericev so davkov oproščene. Oh slabi letini odpadejo davki za celo prizadeto pokrajino; tako n. pr. Nemcem na Povolžju, kjer je bila lani slaba letina.

Pridelek sladkorne pese je še vedno po 50 odst. predvojnega in vada se trudi od pomoči. Isto velja za bombaž, ki je udomačen v Turkestanu. Lan je dobro uveden, turščica pa le kot krma za svine. Iz predvojnih podatkov vidimo, da je bil splošni pridelek na ruskem kvadratu mnogo manjši od nemškega. Vzrok je plovno oranje, pomanjkljivo gnojenje itd. Intenzivno obdelovanje je današnji cilj ruskih agronomov in vlada priznava potrebo imigracije teh večakov. Vsaka pomlad zaposli armado strojev pri delu s traktorji.

Realizacijo letine vodijo razne preskrbovalne organizacije. Doslej so za leto uspele zelo slabo in zbrale samo 50 odst. potrebnih množin, ki so jih dolžne mestom. Vzrok temu je odpor, ki ga kaže kmet, a deloma tudi odsotnost sibirskih blaga, ki je nekaj igralo veliko vlogo. Hoče se tudi izvoziti precejšnja množina žita, a ni upanja, da bodo zbrali znatnejše količine. Samo Sibirija bi mogla nuditi prebivcem, a njene železnice še dolgo niso sposobne vršiti posredno delo, ker jih skoro ni.

Tudi govejoreja kaže normalno stanje. Konec jeseni so padle cene, se je zvečal dovoz v mesta. Na deželi stane 1 kg mesa 10 kopek, a v mestu 60. Kmetje jedo raje svinjino, izkupiček za govedo namenijo za davke. Gospodarski strokovnjaki trde, da bo treba dovoliti izvoz goveda in konj.

Gospodarstvo severnih dežel pa temelji na rečnem in gozdnem bogastvu. Vse reke so bogate rib. Ribje meso je danes važno prehranjevalno sredstvo in pri njih lojstvo med židi. Gozdovi severa skrivajo obilo divjadi in lov čaka lepa bodočnost, ki bo še bolj dvignila tudi krznarstvo. Vojna je tem deželam zelo škodila, ker je naraslo število volkov, ki so uničili črede severnih jelenov — edinih pridelateljev človeka. Lovske ekspedicije pomagajo Samojedom v boju z volkovi, obenem pa raziskujejo deželo in delajo načrte za izsuševanje poltundre. Eksploatacija gozdov in prodiranje v tundro tvorita nalogo teh delavcev civilizacije. Vlada se trudi, da razvije gospodarstvo na prirodnem temelju, to je, da podpira tamkajšnje naroditve, kot so Samojedi, Šamani, Jakuti, Čukči, Tunguzi, Kamčati ci itd.

Priradna bogastva Rusije pa obsegajo tudi celo vrsto komaj naštetih ali pa še zatipanih rudnikov. Ural, Kurški distrikt in Donski bazen se razvijajo vedno bolj. Podlago industriji je ustvaril tuji kapital. Elektrifikacija teh centrov zelo podpira njihov napredek. V krizi se nahaja samo premogovna industrija.

Vlada napenja vse sile, da pridobi izvojni trg, a istočasno vabi domov tehnične strokovnjake.

Tržna poročila

Tržnice za jajci (15. t. m.) Cene so pri nas glede na pozni zimski čas jako nizke, to pa radi visokega stanja dinarja in majhnega povpraševanja s strani inozemstva. Nakupne cene pri nas se gibljejo okrog 1.20 Din za komad. V Švici no tirajo jajca 210 — 215 švicarskih frankov za zabojo (1440 komadov) ab železniška postaja Buchs; na Dunaju se trgujejo jajca, sveže blago, po 2000 — 2100 aK za komad, jajca v apnu pa po 1200 do 1300 aK za komad.

Sarajevski trg (10. t. m.). Orehi 10 do 16, jabolka 12, orehova jederca 32, moka 5.75 do 7, sladkor v stpi 16, v kockah 18, kava 52 do 62, prosa 4, pšenica 4, oves 8.50 do 10, fižol 8 do 10, turščica 3, turščina moka 3.50, riž 9 do 12, čebula 4 do 5, kruh, bel 6.50, črn 5.50 Din za kilogram.

Dunajska borza s kmetijskimi pridelki (14. t. m.). Hausse na ameriških trgih in čvrsta poročila z borz sosednih držav so uplivala tudi na dunajski trg, in to tem bolj ker je ponudba priljubljenih vrst pšenice madžarskega izvora neznatna. Tuji promptni jugoslovenski pšenica se malo ponuja; za pomlad je več ponudb, vendar ne pride do zaključkov. Povečali pa so se nakupi ameriškega in domačega blaga. Povpraševanje po rži istotako živahno in tudi ponudbe so precejšnje. Jčmea je jako drag. Kupčija v turščici se trajno živahno razvija, dočim je v ovsu majhna kupčija s mehani je neznatna. Nofirajo v žitnih za 100 kg vključno blagovno prometni davke, brez carine; pšenica: domača 54 do 55, madžarska 57.50 do 58.50; riž: domača 48.25 do 49.25; ječmen: domači 53 do 57, češkomoravski 62 do 67.50; turščica: 31 do 32; oves: 38 do 40.50; pšenični zobek 93 do 94; pšenična moka 1.05; domača 90 do 92, madžarska 88 do 92, jugoslovanska 86 do 90, kruha: domača 1.64 do 67; otrobi: 24.25 do 24.75 šilinga.

Železniška gospodarska konferenca v Zagrebu. Pri zagrebški direkciji železnice se vrši že več dni konferenca železniških referentov, na kateri se razpravlja o našem prometnem gospodarstvu. Kakor čujemo naše železnice navzven znatno povečanemu prometu in do skrajnosti napeti tarifni meri niso dosegle po proračunu predvidene višine dohodkov, temveč so zmanjšane za 10 do 12 odstotkov. V zvezi s tem se je hotelo prijaviti vprašanje povzvišanja tarif. Ne vemo odkod je ta ideja izšla, samo to je jasno, da je neizpeljiva, ker naše gospodarstvo absolutno ne presega nobenega zvišanja železniških tarifov. Napravno, splošno utemeljena želja gre za to, da se naš promet povzviši, zlasti ako se bo dinar stalno hvalil ter bodo tudi ostale cene prišle podati.

Približaj na dalmatinskem vinskem letu. Tokom meseca novembra se je nakupilo v Dalmaciji preko 50.000 hl vina. Ta količina se je potem v decembru izvozila preko Sušaka v notranjost države, celotoma v Hrvatsko in Slovenijo. Manjše partije po 5 do 6 vagonov so se izvozile v Češkoslovansko. Iz dalmatinske Zagore in Primorja so se prodale manjše količine v Liko in sosednje kotare Bosne. Raven tega je bilo v zadnjem času povpraševanje po dalmatinskem vinu iz Slavonije, Vojvodine in Srbije. Cene vina so v porastu. Največ se izvele bela vina, ki se plačujejo po 45 Din do 50 dinarjev; svetli opola 35 do 37.50; črna vina za krizanje 25 do 30 Din po vključni stopnji. V severni Dalmaciji se plačujejo povprečna vina po kraju in vrsti po 3 do 4 Din, črna namizna vina pa po 4.50 do 5 Din liter.

Izkaz pomorskega prometa v Sibiriji. Tokom leta 1921 je dostavilo v Sibirsko luko 2156 brodnih s 527.911 registrirskimi tonami. Odpelala pa je 2153 brodnih s 527.621 registrirskimi tonami. O letu je bilo 1786 parnikov s 508.621 registrirskimi tonami in 370 jedril s 19.323 registrirskimi tonami. Po zastavah je bilo 1610 brodnih jugoslovanskih s 298.683 registrirskimi tonami, 492 italijanskih s 202.125 registrirskimi tonami, 13 holandskih s 11.506 registrirskimi tonami, 5 angleških s 8251 registrirskimi tonami, 3 danski parobrodi s 2919 registrirskimi tonami, 2 nemški s 2991 registrirskimi tonami, 1 parobrod iz Galanskega s 1033 registrirskimi tonami. V letu 1921 je bila to naša za eno tretjino večja nego v l. 1922.

Nadaljevanje konference v Benečiji med Jugoslavijo in Italijo bo ta dni Konferenca ha reševala ona vprašanja v katerih se doslej sporazum ni dosegel. Podpisale se bodo one konvencije, ki so bile tekom zadnje pristojnosti dr. Ninčiča v Rimu sprejete. Te konvencije so: 1. o ureditvi privatnih dolgov; 2. o ureditvi privatnih dolgov pred novembrom 1918; 3. o razdelitvi reševalne arhive; 4. o ureditvi vprašanja razdelitve elektrifikačnega toka in vodne množine mesta Reke; 5. o vodnem režimu Reke; 6. o razdelitvi med Reko in Drenovo; 7. o pripustitvi jugoslovanskih vojakov v reko; 8. o uporabi podmorskega železnicega in telefonskega kabla; 9. o železniškem in pristaniškem prometu na Reki.

Omejitev dela v ošleški tvornici polštva. Ošleška tvornica polštva »Tvorine« d. d. je ponovno reducirala delo ter odpustila 20 strokovnih delavcev.

Prodaja lesa (okoli 3000 kubičnih metrov se bo vršila pri šumski upravi v Sečednu pri Sarajevu dne 7. februarja t. l. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobave. Vršile se bodo naslednje ofortne licitacije: Dne 6. februarja t. l. pri ravnateljstvu državnih železnice v Subotici glede dobave železne pločevine, glede dobave okroglega lesa in glede dobave pločevinskega železa. Dne 7. februarja t. l. pri ravnateljstvu državnih železnice v Zagrebu glede dobave

ve raznih tiskovin; pri ravnateljstvu državnih železnice v Subotici glede dobave gumijevih cevi ter glede dobave bombažnih odpadkov za čiščenje lokomotiv. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dividenda Avstrijske narodne banke za l. 1924. bo značala 10 do 10.5 odst. Lani je značala 8.5 odst. (8.5 zlate krope).

Računanje v šilingih pri poštnih in hrbojavnih uradih v Avstriji se uvede dne 1. marca t. l. Od tega dne se bodo zvrševala vsa plačila in izplačila v šilingih.

Vest o fuziji Anglo-Austrian banke in Länderbanks na Dunaju. Z Dunaja poročajo, da se že dalje časa vrše pogajanja med obeh omenjenima zavodoma glede fuzije. Baje je fuzija v nađelu že sklenjena.

Deseti pomladanski sejem v Pragi se bo vršil od 22. do 29. marca t. l. Velesejem bo razdeljen na 17 raznih skupin, katere obsegajo vse panoge češkoslovaške industrije. Skupaj z velesejemom bo prirečena hotelska razstava, radijska razstava in razstava stavilne industrije ter stavbnega materiala. Velika ekspozicija francoske industrije in razstava Društva Masurkovke akademije dela v Pragi, ki bo prirečena to pot prvič, ter posebne izložbe muzikalnih instrumentov. — Vse industrijske panoge splošnega velesejma bodo, kakor je razvidno iz dosedanjih prijav, kompletno zastopane po prvotnih razpisih češkoslovaških in inozemskih tevd-kah. Posebno je omeniti tovarne stekla, katerih število dosega 25. železna industrija in livarne kovin, kjer so zastopane največje češkoslovaške tovarne (Vitkovice, Škoda itd.), elektrotehnično panogo tekstilno industrijo, kožo, jabolonsko industrijo itd. Pričakuje se obilen poset te pomembne velesejske prireditve.

Izvoz turščice iz Madžarske v nasledstvene države. Iz Budimpešte poročajo: Na madžarskem trgu cene turščice delj časa naraščajo, čeprav je bila lanska leto na Madžarskem rekordna letina turščice, in so letos višje kakor lani, dan je bil letos letina za 8 milijonov metrickih stonov večja kakor v letu 1923. To naraščanje cen je po izjavah izvoznikov v zvezi z inozemskim povpraševanjem, zlasti iz nasledstvenih držav. Povpraševanje je veliko zlasti v zadnjem času, ko se je turščica v Jugoslaviji radi silnega skakanja dinarja zelo podražila.

Pričlenitev madžarsko-avstrijskih gospodarstvenih porajanj. Z Dunaja poročajo, da se pogajanja, tičeča se provizijske ureditve trgovinskih političnih odnosov Avstrije z Madžarsko začnejo prikinjati. Obmostranski delegati so se vrnili domov, da dobe nova instrukcije.

Namerna ustanovitve Morranove banke v Berlinu. Iz Berlina poročajo, da se namerna v februarju ali marcu ustanovi tamkaj Morranova banka z začetno glavnico 8 milijonov mark. O let esote bodo dali polovico Nemci, zlasti industriji. Banka bo dala cenene kredite nemški industriji.

Porabljen o kartelu v poljski železniški industriji. Iz Varšave poročajo: Poljska in Gornjoležska plavžarska zveza sta bili uvedli porajanja glede kartela plavžarskih obratov in livarn v Poljski. Razgovori so po načrtu na treh točkah, ki jih povzročajo nekatera podjetja v dombrovskem okrožju, katere zahtevajo zelo visok koeficient glede na to, da nameravajo povečati svojo produkcijo in v zvezi z novimi tehničnimi ureditvami.

Učinitve grških izvoznih zbiran za živlino sredstva. Grška vlada je dovolila izvoz nekaterih živilskih sredstev brez omejitve. Med drugim se smejo eno del izvažati: čebula, poper, olive, suho sadje, mandeljni lešniki, orehi, suhe smokve, suho grozdje, jastoci, školača, velike buče, riže iz Prospankega jezera, ciganski fižol in drugo.

Neznanostost v raznih državah. Po statistiki Mednarodne zveze strokovnih organizacij v Amsterdamu so bila koncem leta 1921 v raznih državah nastopna števila nezaposlenih: v Rusiji 1.800.000, v Veliki Britaniji 1.158.000, v Nemčiji 435.450, v Poljski 177.245, v Italiji 124.719, v Avstriji 190.000, v Češkoslovaški 72.006, v Holandski 65.740, v Avstraliji 32.708, v Danski 27.518, v Madžarski 25.020, v Norveški 20.500, v Belgiji 18.444, v Švedski 17.344, v Franciji 11.803, v Kanadi 10.540, v Švici 9.551, v Finski 1803. V splošnem je nezaposlenost napram istem času leta 1922, nazadovala, vendar je lansko leto skoro v vseh državah izza septembra naraščala.

Borza

15. januarja:

LJUBLJANA. (Prve številke denar, druge blago in v oklepajih kupijski zaključki) Vrednote: vojna škoda 129 do 130 (130), Celjska posojilnica 210 do 212 (210), Ljubljanska kreditna 225 do 226 (225), Merkantilna 124 do 128, Strojne 0 do 154, Vevče 100 do 0, zadolžnice Kranjske deželne 0 do 90. — Blago: zaključki: trami, 3-3, 3-4, 4-4, 4-5, franko nakladalna postaja, 1 vagon 350 do 360 (350); remeljni, 30 60, 60 60, 35 70, 70 70, 40 80, 80 80, franko nakladalna postaja, monle, 1 vagon 590 do 590 (580).

ZAGREB. V elektnih tendenci nespremenjena. Večje zanimanje je bilo za Eskomptno. — V devizah je bila danes tendenca istotako nespremenjena. V početku

sestanka je bilo na tržišču blaga v izobilju, a po telefonskih razgovorih z inozemskimi borzami se je vzelo blago s tržišča, čeprav je dinar danes okrog polne notral v Curihu 8.50, kar znači porast za 10 točk. Narodna banka je intervenirala in pokrila vse povpraševanje v čehih. Promet je bil srednji Notirale so devize: Amsterdam 2500 do 2530, Dunaj 0.0865 do 0.0885, Italija izplačilo 254 do 257, ček 254 do 257, London izplačilo 294.5 do 297.5, ček 294.5 do 297.5, New York ček 61.25 do 62.25, Pariz 330.5 do 335.5, Praga 183.9 do 186.9, ček 183.75 do 186.75, Svica 1185 do 1195, ček 1185 do 1195; elektri: bančni Trgo 27 do 28, Eskomptna 110 do 114, Kreditna Zagreb 110 do 112, Hipo 61 do 61.5, Jugo 104 do 105, Ljubljanska 226 do 227, Prishtenska 890 do 900, Slavenska 83 do 85, Srpska 136 do 137; industrijski: Eksploatacija 65 do 70, Sečarana 705 do 715, Isis 65 do 66, Gutmann 710 do 740, Slavonija 61 do 62, Unim 520 do 550, Vevče 100 do 120; državni: 7 odst. posojilo 65.5 do 0.4 odst. agrarne 23 do 24, vojna škoda 129 do 130.

Sokol

Iz češkega Sokolstva. Predsedstvo ČOS je izdalo poslanico vsem sokolskim društvom, da se predita na društvenih oblihi zborih. V poslanici se spominja predsedstvo vseh važnih dogodkov v preteklem letu in opozarja na delo v bližnji preteklosti. S posebno toplino besedami omenja poslanica jugoslovensko Sokolstvo in kaže na bratsko vzajemnost med češkim in našim Sokolstvom. — Vestnik Sokolsky, oficielno glasilo ČOS, izhajajoče tedensko, bo letos nekoliko povečano in bo imelo 1 do 2 strani ilustracij. Cena listu ostane tudi v bodoče 22 Kč. — Za stavbo Tyršev dom bo predpisan za vsakega Sokola obvezni prispevek v znesku 10 Kč.

Sokol Ljubljana II. ima v nedeljo 18. t. m. ob pol desetih dopoldne v svojih prostorih na realni redni občni zbor. Udeležba za članstvo strogo obvezna. Ker bo občni zbor odločal o važnih vprašanjih.

Sokolsko društvo v Radovljici ima svoj redni letni občni zbor v soboto, 24. t. m. ob 20. v Sokolskem domu z običajnim dnevnim redom.

Občni zbor Sokolskega društva v Trzinu se 10. t. m. vsled tehničnih razlogov ni vršil ter je položen na soboto 24. t. m. ob 20. v prostorih hr. Lončarja. Udeležba članstva obvezna. Zdravo.

Sokolsko društvo v Dolu pri Hrastniku ima svoj redni občni zbor v nedeljo 18. t. m. ob 3. uri popoldne v prostorih Zavrnček z običajnim dnevnim redom in predavanjem hr. Ferencaka o sokolski organizaciji.

Sokolsko društvo v Petrovčah ima svoj redni občni zbor v nedeljo 18. t. m. ob 11. v prostorih hr. Vodenika. Zdravo.

Sokol Semič ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo 25. t. m. ob 2. uri popoldne v prostorih hr. Bukovec. Vabilo se vsi člani, članice ter prijatelji Sokola. Zdravo!

Sport

NEDELJSKE DRŠALNE TEKME.

V nedeljo se vrše, kakor smo že poročali, v Ljubljani prav zanimive tekme za prehodno darilo dr. Fuchsa, SK Ilirije in pa juniorska tekma. Tekma za dr. Fuchsovo pokal bo najzanimivejša ter bo pokazala naše najboljšie desalec in najresnejše konkurente za letošnje dršalne prvenstvo. Dosedanji zmagovalci je bil dva krat g. Vodišek ter mu pripade letos darilo, ako se mu posreči izvozovati si zmago. Toda konkurenca bo letos ostrejša, vsi tekmovalci so zopet znatno napredovali ter bo boj jako oster.

Pri damskem tekmovalstvu za prehodno darilo SK Ilirije, ki se vrši isti dan, nastopi zopet dosedanja zmagovalka, gospa Sorge, vendar letos s precej močno konkurenco ljubljanskih tekmovalk, tako da bo tudi njena letošnja zmaga mnogokrat težja. Novo je tekmovalke in juniorke, ki se dosedaj niso dovolj uveljavljali in za katere je vsekakor potreba, da začno z vztrajnim gojenjem dršalnega sporta. Tekma nam bo predstavila dosedanja material.

Vse tekme se vrše na dršališču SK Ilirije pod Čekinovem gradom ter prično v nedeljo dopoldne ob 8.30. Prireditelj je sportni klub Ilirija.

Zbor nastavnikov JZSS se sestane v petek zvečer o priliki družabnega večera v Emoni, damski salon, ter prosimo vse ljubljanske nastavnike, da se sigurno udeležijo sestanka vsled skorajšnjega početka tečajev — JZSS.

Lahkotlet S. K. Primorja. V soboto ob 18. cross-country trening. Gardes

Vremensko poročilo

Ljubljana 15. januarja 1923

Ljubljana 906 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno (1-10)	Padešina mm
Ljubljana	7	782.7	-1.5	brez vetra	megla	—
Ljubljana	14	780.0	3.9	sever	jaso	—
Ljubljana	21	780.7	-0.6	"	"	—
Ljubljana	7	782.0	-2.0	brez vetra	"	—
Zagreb	7	782.0	6.0	"	"	—
BEOGRAD	7	782.0	6.0	"	"	—
BUDAPEŠTA	7	778.2	2.0	brez vetra	mega	—
BRATISLAVA	7	778.2	2.0	brez vetra	mega	—

V Ljubljani barometer nižji temer. nižja

Solnce vzhaja ob 7.41 zaha a ob 16.22

Vremenska napoved za petek: Malo spremembe. Najbrže nekaj toplejša

roba v hotelu Tivoli. — Vsakdo naj prinese seboj copate, hlačke in sviter. — Trener.

S. K. Hermes ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 25. t. m. ob 9. dop. v gostilni Šihar-Feritli v Sp. Siskli št. 205. V slučaju nesklepnosti se vrši občni zbor pol ure kasneje ob vsaki udeležbi.

Družabni sestanek smučarjev, ki se vrši danes v petek zvečer v damskem salonu kavarne Emoni od 8. ure dalje, je pristopen vsem zimskim sportnikom in damam ter pozivamo vse, da se udeležijo sestanka ter dvignejo medsebojno spoznanje in družabnost. Na sestanku bo predložen materi ali tujih savezov, ki ga je JZSS prejel in drugo.

Arne Borg je odpotoval v Ameriko. Arne Borg, ki je nedavno startal v Parizu, je 12. t. m. odpotoval v letalu v London, kjer ostane nekaj dni. Od tam odide na parniku »Republique« Ameriko, kjer bo sodeloval pri raznih prireditvah, zlasti pri tekmovalnih za ameriško prvenstvo. Koliko časa bo ostal v Ameriki, še ni določeno, na brže se vrne z ameriškim moštvom, ki odide julija meseca na plavalne tekme v Francijo.

Dunajska Hakoah v Palestini. V soboto je Hakoah v Jeruzalemu igrala proti angleškemu moštvu ter je z lahkoto zmagala s 4 : 2. V nedeljo je igrala v Tel Aviv (Jope) proti tamošnji Makkabi ter dosegla z 11 : 2 izredno zmago.

Šah

MATCH MED DR. VIDMARJEM IN DR. LASKERJEM.

Aljehinova turneja po Jugoslaviji. Naša kraljevina bo v prvi polovici maja nedvomno središče pozornosti vsega kulturnega, posebno pa šahovskega sveta. Iz vseh držav bodo prihili dopisniki tujih listov in z nabeto pozornostjo spremljali veličastno borbo dveh šahovskih velikanov: dr. Laskerja in dr. Vidmarja. Vsekakor dogodek svetovnega značaja.

Po dogih pogajanjih, ki jih je vodil beograjski industrijalec Jakov Ruso, se je namreč končno posredilo pridobiti našega šahovskega velikana dr. Vidmarja in blvskega svetovnega prvaka, slavnega šahista dr. Laskerja, za match 10 partij, ki se bodo odigrale v naši kraljevini, in sicer 4 v Beogradu, 4 v Ljubljani in 2 v Zagrebu. Pričetek matcha bo sredi maja in bo trajal pet tednov. Igralo se bo po 4 ure dnevno in samo pet dni na teden. Vsak igralec ima pravico, da za čas trajanja matcha izber dva dneva za odmor in to poleg gori navedenih dveh tedenskih dni Na uro se bo odigralo 15 partij. To so pogoji, ki jih je predložil dr. Lasker in sedaj se pričakujejo samo še eventualne izpremembe od strani dr. Vidmarja.

Kako izrednega pomena bo ta šahovski dogodek, to ve vsakdo, ki vsaj nekoliko zasleduje dogodke v šahovskem svetu. Po lanskoletnem turnirju v New-Yorku, na katerem je bil dr. Lasker, prvi, za njim pa Capablanca in Aljehin, se sedaj zopet govori o revanš-matchu med Laskerjem in Capablancu, o matchu Lasker-Aljehin in Capablanca-Aljehin. Etni partner na svetu, ki se more še primerjati s to znamenito trojico, pa je naš šahovski prvak, univ. prof. dr. Milan Vidmar.

Pričakovati je, da financiranje tega znamenitega matcha, ki bo preraslo ime naše države po vsem svetu, ne bo delalo prevelikih težko. Vselej gentlemanstva obeh šahovskih velikanov bodo stroški namreč redljivo majhni. Dr. Vidmar ne zahteva nobenega honorarja, dr. Lasker (kot profesionalni šahist) pa samo deset delovote, ki jo je dobil za match s Capablancu v Havani na otoku Kubi.

Naj pri tej priliki še omenimo, da je tudi veliki ruski šahist Aljehin izjavil, da je pripravljen napraviti turnejo po naši državi. Aljehin je oni šahovski umetnik, ki je po newyorškem turnirju odigral nnekrat 26 slopih partij in dosegel s tem svetovni rekord v tej vrsti šahovske produkcije.

MORFINIZEM IN KOKAINIZEM V BUDIMPEŠTI.

V medicinskem strokovnem listu »Gyogyaszat« v Budimpešti naglašja privatni docent dr. Hudovcni na temelju statističnih podatkov o bolnikih na živcih v budimpeštanskih bolnišnicah, da se je zadnjih deset let število ljudi, ki so zboleli zaradi morfija in kokaina popetorilo. Čudno je, da zlasti zdravniki in lekar-narji zaviljajo ta strup, ki utrjuje njihova živce. Baš poslednje dni je prišla dunajska policija velikemu tihotapljenju morfija in kokaina na sled, ki ga je dobival v Budimpešti neki dr. Kovacs na podlag ponarejenih certifikatov. Doslej še ni bilo mogoče izslediti tihotapca, ki se zna izvrstno skrivati.

Bati se je, da se ta manija ne prenese še v večji meri tudi k nam v Jugoslavijo in da ne poveča že itak velikega zla, k ga je povzročila pri nas svetovna vojna z vsemi svojimi kvarnimi posledicami.

ALEXANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSOREAU)

46

„Da...“ pravi baron jecljaje... „ta brezdušni princ, ta sramota francoskega plemstva, je videl mojo Diano, ugajala mu je, dal jo je ugrabiti, odevdel jo je na dvorec Beauge, da jo oskruni, kakor bi bil storil s hčerko kakega kmeta... Ali moja lepa in plemenita Diana je raje izbrala smrt... Z okna se je vrgla v jezero, in niso je več našli. Samo njena koprena je plavala na gladini.“

Jeanne pogleda grofa z zgražanjem „O, grof...!“ klikne Saint Luc, pa ne zna nadaljevanja, kar sapa mu je zaprlo.

Toda mesto Saint Luca nadaljuje Bussy, ki nepričakovano stopi k starcu in ga vpraša trdno in pomembno:

„Gospod baron de Méridor, prosim vas, ali mi hočete izkazati čast razgovora med štirimi očmi?“

„Govorite, gospod!“ pravi Méridor, ko sta prijatelja odšla. Bussy pa se globoko prikloni in vpraša: „Gospod težke obdolžitve ste izrekli proti gospodu vojvodi. Zato prosim za neka pojasnila.“

Starec se vznemiri, toda Bussy ga pomiri: „Ne varajte se o smislu mojih besed. Govorim z največjo simpatijo in z živo željo, da ublažim vašo bol, in prosim le, da mi svojo nesrečo opišete po možnosti natančno. Potem vam povem, zakaj. Je-li res vse tako, kakor ste povedali, ali pa je mogoče tudi, da bi bilo karkoli nekoliko drugače?“

„Gospod, nekaj časa sem tudi jaz gojil nado. Toda čestit plemič, gospod de Monsoreau, me je klenčno prepričal, da je tako. Ljubil je mojo hčer in se zanimal zanjo. Zato sem mu zaupal.“

„Gospod de Monsoreau, da, Kako se je pa on obnašal v tej stvari?“

„O, kako to mislite? Njegovo obnašanje je bilo plemenito in dostojanstveno. Diana je odklonila njegovo snubitev. On me je vseeno prvi obvestil o nakani vojvode. On mi je prvi navedel in nasvetoval primerna sredstva, kako bi te nakane obzrusešili. Da spasi mojo hčerko, je zahteval samo eno, in to dokazuje njegovo

piemenitost in vdanost, zahteval je namreč, da mu Diano dam za ženo, če se mu posreči, da jo otme iz vojvodovih rok, da jo bo on, mlad in delaven, mogel braniti proti nakanam močnega princa, kar meni, slabotnemu njenemu očetu, ne bi bilo mogoče. Radostno sem privolil v to. Ali joj... bilo je nepotrebno. Prišel je prekasno in se je samo še prepričal, da je moja Diana s svojo prostovoljno smrtjo spasila svojo čast iz krempljev vojvode...“

„Od tega trenutka gospod de Monsoreau ni več dal glasu?“ vpraša Bussy.

„Ne več...“ presenečeno vpraša starec. „Ne, mesec dni ga ni bilo res na izpregled, ker se je njegova plemenita nakana po rešitvi moje nesrečne hčerke tako izjalovila... potem je zopet prišel...“

Bussy sklene glavo. Sedaj mu je vse jasno. Razumel je, kako je Monsoreau zares otel devojko princu, a iz strahu, da princ tega dejanja ne odkrije, je raztrosil vest, da je umrla, in je v tej veri pustil blazneti samega njenega ubogega očeta...

„Gospod baron,“ odločno pravi mladi človek, meni je gospod baron d'Anjou naložil, naj vas spremim v Pariz, kjer se želi z vami o važni stvari razgovarjati.“

„Z menoj razgovarjati?“ klikne starec. „Jaz da stopim pred tega človeka? Da, če bi bil mlajši, da ga primem in mu zavijem vrat! Kaj mi more sedaj reči knežji ubijalec?“

„Kdo ve? Morda se želi opravičiti?“

„Ali bo potem moja hčerka oživila?“ klikne starec v novo. „Ne, gospod de Bussy, jaz ne grem v Pariz! Predaleč bi se oddaljil od kraja, kjer počiva moja hčerka v hladnem grobu, na dnu ribnika... o, o, o...“

„Gospod baron,“ nadaljuje mladi mož z nekim blagim vdankom „prosim vas nujno, da blagovolite izpolniti mojo prošnjo. Jaz imam nalog in sem samo zato prišel danes, ne da bi bil komu povedal o tej svoji nalogi.“

Po dolgem prigovarjanju in milem siljenju se mu je končno posrečilo, da pripravi slabotnega starca, da mu obljubi, da hoče z njim v Pariz, in da odpotujeta že drugi dan zarana.

II.

KAKO JE HADOUIN PORABIL BUSSYJEVO ODSOTNOST.

Gospod de Saint Luc in njegova ženka se nista mogla načuditi Bussyju. Bil je torej očitno v tajnem sporazumu z baronom de Méridor. S starcem namerava odpolovati v Pariz! Kakor se vidi, je sploh nekako prevzel vodstvo vseh poslov méridorskih, o katerih

sta izprva mislila, da so Bussyju povsem nepoznani. Bussy je za mlada soproga postal nerazumljiva zagonetka.

Drugega jutra se je stari baron poslovil od svojih nepričakovanih, toda dobrodošlihih gostov, Bussy pa je porabil primerno priliko, da je mladi ženi pošepetal nekaj besed, ki so jej razjasnile zagonetko. Njeno lice se je zjasnilo in pokrilo z rdečico in nasmejalo se je in odskakljala ter od daleč vrgla Bussyju poljubček s konci prstov.

Baron ni zapazil te izrazite mimike. Slugam je izdal svoja povelja, zajahal starega svojega šarca, ki ga je svoječasno nosil v marsikatero bitko, sedaj pa je korakal polahko in mirno, ker ni več drugače mogel, potem pozdravi baron svoj očetovski dom z globokim poklonom svoje glave in odjaše ne da bi se bil še enkrat obrnil in pogledal nanj. Bussy se je pa večkrat oziral, da svojim prijateljem pomigne z roko in jim pošlje svoje pozdrave. Izgledal je izredno veselo. Pred odhodom pa mu je še Jeanne mogla pošepetati: „Vi ste neobičajen mož, gospod grof! Privredla sem vas semkaj v nameri, da boste tu našli svojo srečo, a sedaj greste sami za njo in jo morda privedete semkaj!“

Na potu v Pariz, na dolgi ježi, se je Bussyju z ljubeznjivo pažnjo in pozornostjo posrečilo, da je razpršil velik del baronovih sumenj. Ko dospeta v Pariz, vpraša starec: „Čudno je, gospod grof, svoji nesreči sem tukaj bliže, kakor kdaj poprej, ali vendar sem manj nemiren, kakor sem bil doma.“

„Še dve uri, gospod baron, in vi me boste sodili tako, kakor želim jaz, da sodite o meni!“ odgovori Bussy.

„Kam gremo?“ vpraša baron. „V Louvre?“

„Plemeniti gospod, najprej vas vodim v svojo palačo. Najprej je treba, da se nekoliko odpočijete, da se osvežite in priredite, in da se boste tako olepšani pojavili pred očebo, pred katero vas želim pripeljati.“

Baron se da potrpežljivo voditi. Grof ga je odpeljal naravnost v svojo palačo v Rue de Grenelle Saint Honore. Bussy je bil poprej odšel iz svoje palače, ne da bi bil koga obvestil, tako da je njegova družina mislila, da je bil preko noči zaprt v Bastili, ali pa da je padel v kakem dvoboju ali sicer postal žrtev nevidnih nasprotnikov. Zato je bila vsa družina žalostna in tiha, le Remy de Hadouin je kazal veselo lice, izginil je včasih ponoči in se zopet vrnil ter čehljajal in žvižgal ter nekoliko razjasnjeval mrko palačo. Po takem izletu je došel domov baš v trenutku, ko je dvorišče vmevalo veselega vzklikanja in so se sluge in vsi drugi člani družine veselo gnetli okrog svojega vrnivšega gospodarja, ki še ni razjahal.

Naročite takoj Ljubljanski Zvon za leto 1925!

V novem letniku bo izhajal vse leto široko zasnovani in zelo zanimivi roman

Šentpeter.

II DEL.

Dejanje romana se godi v popretekli dobi v ljubljanskem šentpetrskem predmestju ter je prepleteno z zgodovinskimi dogodki one dobe. Prvi del romana je že splošno priznanje.

Poleg „Šentpetra“ izide še roman

Suženj demona,

celo vrsto novel in esejev

Ljubljanski Zvon, ki izhaja mesečno, velja vse etno s poštnino vred Din 120— (za inozemstvo Din 140—), po ulčno Din 60—, se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte

Krompir kifeličar in vsako divjačino

7044 a kupuje

IVAN FEUER, Zagreb, Trg I br. II.

Interurbanski telefon 23-45.

Razpošilja pitane goske po 36 Din za kg.

Ažurira in entla vo no v vseh barvah

Toni Jager-Cerne
Ljubljana, Džurni trg 1.

Prilna gospodinja

ki bi vodila popolnoma samostojno gospodinjstvo, se išče k samostojnemu gospodu na delo. Istotam se spreme

nočni čuvaj

zdrav in zanesljiv — Poudarje s oprepi iz pri evul, kakor tudi z zabirski place naj splošje na sifto „Pošteost“ na Vorskastici, Maribor. 164/a

Proda se

radi preureditve trgovine no izredno nizki ceni dva kompetna trgovska portala za manufakturno ali specerijsko trgovino. Vsak ima po dve izloži in ena vrata, veliki so izloženega stekla 150x23 cm, detelost s ekla 7 mm. Vse portal velik 3x5 m z roletami. Dole ena vrata in dve komplet iz ložbi z železnimi vrati ter kavnimi lankerji. Pri pravno za trgovino ali skladišče na delu. Vse v do bremanstani. Malo rabljeno. Ogleda se lahko vsak dan na lici mesta pri Ignacu Andrašicu, Kranj. 126/a

Volilni zakon

narodno s' opščino

je izšel in velja s poštnino vred 1260 Din pri

Tiskovni zadrugi
v Ljubljani

Državne trošarine

Za priročno uporabo priredil M. Kostanjevec. Cena 10 Din s poštnino 11 Din. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi Ljubljana

RADIO

aparate 1, 2, 3 in 4 cevne, prvotne, kakor tudi razne de e talno na zalogi. Resni interes-nt e imajo pri iko poslušati brez licen koncerte in predavanja vseh evrop- skih rad o postaj pri Jugoslovanski elektr. d. d. Brown Boveri (brei) Stih in Tujec) Ljubljana, Rentslva cesta štei. 4 93a

Prvi B. S. A. uspehi na kontinentu v novem letu

Stajerska zimska kvaliteta vožnja 4. januarja 1925

Med 45 konkurenti
B. S. A. motociklov na startu
B. S. A. motociklov brez kazenskih točk na cilju. 153/a

Dv. častni nagradi.
Najbolja kvaliteta med vsem motocikli
Zastopstvo za Jugoslavijo:

JUGO-AUTO d. z o. z., Ljubljana, Duna ska cesta 36.

Cenjeam trgovcem in industrijem se priporoča solidno domače
spedijsko pod etje 74-a

„JUGOPORT“ na Sušaku, Uskoška ulica št. 55.

Podružnica pod etja na Raketu in Jesenicah. Prevzema vaskovstue transporte, carinjenje a in vskladiščenja blaga. Info. macije br zplačol

Sodelujočega družbenika

z večjim kapitalom sprejme

prvovrstna veletrgovina galanterije, pletenine in drobnarije na debelo v Ljubljani. Tudi morebitna prodaja ni izključena. Naslov pove uprava „Jutra“. 129/a

Industrijsko podjetje išče izprašanega elektromonterja

ki je veš tudi vseh popravil žagarskih strojev. — Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja sprejema uprava „Jutra“ pod „Monter“. 88/a

Potrtega sroa javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je nam preminula po daljši mčni bolezni, previdena a tolažiti sv. vere naša nepozabna mati, stara mati, taša in teta, vdova gospa

Marija Mezé, roj. Poženel

posesnica in gostilničarka v Dol. Logatcu.

Pogreb predrage pokojnice bo v soboto dne 17. januarja ob 4. uri popoldne na tukajšnje pokopališče.

Dolenji Logatec, dne 15. januarja 1925. 175/a

Žalujoca rodbina Černe.

Danes ob 48. uri je umrl prvi slovenski direktor pošte in telegrafa za Slovenijo, gospod

dr. Janko Debelak

Velikega organizatorja poštne službe ohranimo v najboljšem spominu.

Poštno osebje v Sloveniji.

V Ljubljani, 15. januarja 1925.